

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Examensarbete

Ungdomar på SiS – institution

*-Personalens uppfattning om och
upplevelser av aggressivt beteende*

Författare: Pedram Abedin &
Oskar Pihl

Handledare: Berth Andersson

Termin: VT13

Kurskod: 2MB332 Delkurs II

ABSTRAKT

Linnéuniversitetet
Institutionen för pedagogik
Pedagogik med inriktning mot ungdoms -
och missbruksvård, Examensarbete 15hp

Titel	Ungdomar på SiS-institution – personalens uppfattning om och upplevelser av aggressivt beteende
Engelsk titel	Adolescents at SiS institution - personnel perceptions about and experiences of aggressive behavior
Författare	Pedram Abedin, Oskar Pihl
Handledare	Berth Andersson
Datum	Mars 2013
Antal sidor	34
Nyckelord	ungdomar, aggression, aggressivt beteende, institution

Syftet med denna studie var att få en inblick och förståelse för personalens uppfattningar om och upplevelser av ungdomars aggressiva beteenden som befinner sig på en SiS-institution. Dessutom har personalens bemötande gentemot dessa ungdomar belysts från svaren och resultaten av frågeställningarna. En kvalitativ forskningsmetod med utgångspunkt från hermeneutiken användes för att utföra studien tillsammans med semistrukturerade intervjuer med ett antal respondenter från en SiS-institution. von Wrights (2000) relationella och punktuella perspektiv användes som teoretisk utgångspunkt till studien. Resultatet redovisar att respondenterna uppfattade, upplevde och erfarar att ungdomarna som placeras vid institutionen minst någon gång under vistelsen uppvisar ett aggressivt beteende. Det kan även ses i resultatet att personalen upplever att dessa ungdomar i de flesta fall har många av de faktorer som orsakar ett aggressivt beteende med sig till institutionen från deras bakgrund och familjesituation.

Förord

Vi vill tacka chef och personal vid den besökta institutionen som möjliggjort denna studie. Tack för er tid och engagemang!

Vi vill även rikta ett tack till vår handledare Berth Andersson som under processen gav oss stöd och vägledning.

Växjö, Mars 2013

Pedram Abedin & Oskar Pihl

Innehållsförteckning

INLEDNING	1
BAKGRUND.....	1
<i>SiS – Statens institutionsstyrelse</i>	1
<i>Ungdomar på särskilda ungdomshem</i>	3
<i>Aggression</i>	3
<i>Aggressivitet – orsakande faktorer</i>	4
Personliga riskfaktorer.....	4
Miljöfaktorer.....	5
<i>Affekter, emotioner och känslor</i>	6
<i>Det sociala samspelet</i>	6
<i>Personalens bemötande</i>	8
<i>Teoretiska utgångspunkter</i>	9
Punktuella perspektivet	9
Relationella perspektivet	10
SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	10
METOD	10
METODOLOGISKA UTGÅNGSPUNKTER	11
<i>Hermeneutik</i>	11
<i>Kvalitativ studie</i>	11
<i>Kvalitativ intervju</i>	12
<i>Förförståelse</i>	13
PLANERING OCH GENOMFÖRANDE	13
<i>Förberedelse</i>	13
<i>Sökstrategi</i>	14
<i>Urval</i>	14
<i>Datainsamling</i>	15
<i>Bearbetning och analys av data</i>	15
De fem stegen i analysen av intervjumaterialen	15
<i>Forskningsetiska principer</i>	16
<i>Trovärdighet och äkthet</i>	17
RESULTAT	18
PERSONALENS UPPFATTNINGAR.....	18
<i>Definitionen av aggressivitet</i>	18
<i>Orsakande faktorer till aggressivitet</i>	18
<i>En typisk bakgrund</i>	20
<i>Personalens syn på ungdomarna</i>	20
<i>Förutfattade meningar</i>	20
PERSONALENS BEMÖTANDE OCH UPPLEVELSER.....	21
<i>Förhållningssätt</i>	21
<i>Ett gott möte</i>	22
<i>Arbetsätt</i>	22
<i>Förebyggande arbete</i>	23
SAMMANFATTNING AV RESULTAT	24

TEORETISK PROBLEMATISERING	25
DISKUSSION	27
METODDISKUSSION	27
<i>Förberedelse</i>	27
<i>Sökstrategi</i>	28
<i>Urval</i>	28
<i>Datainsamling</i>	29
<i>Analysering</i>	29
RESULTATDISKUSSION	29
SLUTSATSER/BEHANDLINGSPEDAGOGISKA IMPLIKATIONER	32
REFERENSER	33
BILAGA I: INTERVJUGUIDE	I
BILAGA II: INFORMATIONSBLAD	II

INLEDNING

I den här studien undersöks hur personalen vid en SiS-institution uppfattar och upplever ungdomars aggressiva beteenden. Studien ska undersöka personalens erfarenheter och tankar runt dessa ungdomars aggressiva beteenden. Resultaten förväntas att kunna ge en inblick i och en bättre förståelse för personalens uppfattningar och upplevelser gällande ungdomars aggressiva beteenden vid en SiS-institution. Dessutom förväntas studiens resultat till viss del belysa personalens bemötande gentemot dessa ungdomar med denna typ av problematik, dock läggs inte tyngdvikten mot det.

På Statens institutionsstyrelses (2013b) hemsida förklaras det att Socialtstyrelsen placerar cirka 20 000 unga personer utanför deras hem, varje år. Av de 20 000 unga placeras cirka 1000 ungdomar varje år vid en SiS – institution. Ämnet som har valts är intressant ur ett behandlingspedagogiskt perspektiv då en bättre förståelse av personalens uppfattningar, upplevelser, tankar och erfarenheter kring ungdomars aggressiva beteenden, vid en SiS-institution, kan vara behjälplig för arbetssättet och bemötandet under behandlingen gentemot dessa ungdomar. Således ska det poängteras att denna studie enbart utgår utifrån personalens perspektiv och inte ungdomarna själva då en sådan studie inte tillåts samt att ungdomarnas perspektiv inte är relevant för syftet. Detta är ett intressant problemområde då det är viktigt för behandlingen av dessa utsatta ungdomar att de bemöts och respekteras utifrån ett objektiva perspektiv från personalens sida trots personalens eventuella förutfattade meningar, fördomar, tidigare upplevelser och uppfattningar. Dessa ungdomar kommer oftast från en uppväxt med dålig anknytning vilket Broberg, Risholm Mothander, Granqvist och Ivarsson (2009) påtalar att det påverkar den fortsatta utvecklingen under ungdomsåren men även senare i vuxenlivet. Därför är det viktigt för dessa ungdomar och deras fortsatta utveckling att de bemöts på ett korrekt sätt utan förutfattade meningar. Personalens bemötande kan bryta den negativa spiralen i dessa ungdomars liv vilket kan leda till en vändpunkt för dessa ungdomar och deras utveckling. Enligt Sandström (2007) kan aggressivitet inom en verksamhet minskas genom att personalen har förebyggande diskussioner om *varför* och *när* de vårdsökande blir aggressiva.

Bakgrund

I bakgrunden kommer fakta att redovisas om Statens institutionsstyrelse (SiS), ungdomar som placeras vid särskilda ungdomshem, aggression och även om orsakande faktorer till aggression. Vidare kommer även fakta om affekter, emotioner och känslor att redovisas. Därefter om det sociala samspelet och personalens bemötande och till sist teoretiska utgångspunkter.

SiS – Statens institutionsstyrelse

På Statens institutionsstyrelses (2013a) hemsida förklaras det att SiS är en myndighet vars huvudman är staten. De arbetar med individuellt anpassad tvångsvård, behandling av ungdomar som har en allvarlig psykosocial problematik och även vuxna med missbruksproblematik. SiS främsta uppdrag är att skapa bättre förutsättningar för dessa

individer för ett socialt fungerande liv utan kriminalitet och missbruk. Institutionerna finns spridda över hela landet där de består av 25 särskilda ungdomshem med ca 600 platser samt 11 LVM-hem för vård av vuxna missbrukare med ca 300 platser. De tar emot både flickor och pojkar och kvinnor och män men som oftast ska placeras på separata avdelningar eller separata institutioner (Statens institutionsstyrelse, 2013a).

Björck, Brisman och Åberg (2012) förklarar att ungdomarna och de vuxna kan på frivillig basis vårdas inom SiS med stöd av socialtjänstlagen (SoL). Ungdomarna kan även placeras inom SiS på ofrivillig basis med stöd av lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Placeringar av de unga enligt LVU kan vara med stöd från 2§ LVU (miljöfaktorer) vilket kan innebära att det finns brister i hemmiljön, vilket kan handla om fysisk och/eller psykisk misshandel, sexuell utnyttjande eller andra brister i omsorgen av den unge. Ungdomarna kan även placeras enligt 3§ LVU (beteendefaktorer) på grund av deras eget beteende vilket innebär att de riskerar att skada sig själv, eller andra, genom missbruk, kriminalitet eller något annat destruktivt beteende. De ungdomar som placeras enligt LVU på SiS är mellan 12 och upp till 21 år (Björck m.fl, 2012). SiS ansvarar även för verkställigheten av lagen om slutna ungdomsvård (LSU) vilket avser de ungdomar som begår brott som fyllt 15 år och upp till 18 år. Denna typ av påföljd finns för dessa ungdomar istället för fängelse och påföljden är tidsbestämt alltifrån 14 dagar upp till 4 år beroende på vad det är för brott som är utförd av ungdomen (Statens institutionsstyrelse, 2011).

Björck m.fl. (2012) redovisar 11 olika befogenheter som personalen kan använda sig av, till exempel i situationer där ungdomen blir aggressiv, inom de särskilda ungdomshemmen som regleras inom LVU:

1. Begränsningar av den unges rörelsefrihet (15 § LVU).
2. Inskränkningar kring rätt att föra telefonsamtal, ta emot besök och vistelser utanför det särskilda ungdomshemmet (15 a § LVU).
3. Vård vid låsbar enhet (15 b § LVU).
4. Vård i enskildhet (15 b § LVU).
5. Hållas i avskildhet (15 c § LVU).
6. Omhändertagande av egendom (16 § LVU).
7. Kroppsvsitation och ytlig kroppsbesiktning (17 § LVU).
8. Skyldighet att lämna blod-, urin- och utandningsprov (17 a § LVU).
9. Kontroll av brev och andra försändelser (19 § LVU).
10. Förstörande eller försäljning av egendom (20 § LVU).
11. Polishandräkning (43 § LVU).

Ungdomar på särskilda ungdomshem

Andreassen (2003) förklarar att ungdomar som är placerade vid särskilda ungdomshem kan kategoriseras utifrån deras problematik, dock att problemområdena i hög grad överlappar varandra. Det är få ungdomar på särskilda ungdomshem som uppvisar en renodlad problemprofil. De allra flesta ungdomar vid de särskilda ungdomshemmen uppvisar en mängd med olika problemområden som ofta har ett samband med varandra. Till exempel så har de kriminella ungdomarna oftast samtidigt en missbruksproblematik. Dessa ungdomar kommer även oftast från liknande familjeförhållanden och familjebakgrund. Dessa ungdomars antisociala och destruktiva beteenden kan oftast direkt kopplas till ungdomarnas egenskaper, familjen, vännerna, närmiljön och skolgången. Enligt Andreassen (2003) är utvecklingen av ett kriminellt beteende en del i ett större och bredare mönster bestående av avvikande utveckling som vanligtvis börjar med mindre problem som till exempel aggressivt beteende, lögnaktighet, regelbunden olydnad och snatterier. Vidare förklarar Andreassen (2003) att de ungdomar som har allvarliga beteendeproblem oftast har en lång historia med beteendeproblem under barndomen. Sammanfattningsvis är det många begrepp som beskriver problemen som ungdomarna har som befinner sig vid SiS särskilda ungdomshem, till exempel beteendeproblem, psykosociala problem, anpassningsproblem, avvikande problem, externaliseringsproblem, problembeteenden, utåtagerande beteende, antisocialt beteende, kriminellt beteende, normbrytande beteende, uppförandestörning, antisocial personlighetsstörning och psykopati (Andreassen, 2003). I detta arbete ligger fokus på aggressivitet vilket ingår i många av de begrepp som tas upp i föregående mening.

Aggression

Enligt Bunkholdt (2004) kan aggression definieras som ett beteende där syftet är att fysiskt eller psykiskt skada en annan person eller att utföra skadegörelse på egendom eller ting. Genom tiderna har olika teorier och förklaringar redovisats kring begreppet aggression. Freud menade på att aggression är en medfödd drift hos oss människor. Dollard och Millers förklarade aggression med hjälp av frustrations-aggressionshypotesen. Enligt frustrations-aggressionshypotesen uppstår och utvecklas aggression genom att individen hindras från att uppnå ett mål vilket leder till frustration hos individen som i sin tur leder till aggressiva handlingar för att bryta ned hindret. Enligt den sociala inlärningsteorin (Bunkholdt, 2004) ses aggression som en handling och ett beteende som är inlärt hos individen via dennes sociala miljö. Enligt Bunkholdt (2004) har barn och ungdomar stor risk för att lära sig och utveckla aggression om de utsätts för eller får bevittna aggressiva handlingar av andra personer i deras uppväxtmiljö. Under uppväxten bland barn och ungdomar så är främst familjen och andra vuxna de första förebilderna som barnen och ungdomarna lär sig av att ta efter. Wahl & Metzner (2012) har utfört en studie där resultatet visar att föräldrars inagerande och utagerande beteenden är påverkande faktorer gällande barns utveckling av aggressivt beteende. Även att familjens status och uppfostringsätt så som kommunikation med barnet och användning av våld visade sig vara påverkande faktorer på barns utveckling av aggressivt beteende. Bunkholdt (2004) förklarar att människor använder sig av aggressiva handlingar och beteenden beroende på hur de har lärt sig att reagera när de upplever frustration. Beroende på hur olika erfarenheter har lett till

positiv förstärkning i utvecklingsprocessen så används olika metoder. Vissa som känner frustration reagerar aggressivt medan andra kan stimuleras till problemlösande och vissa andra ger helt enkelt upp eller ber om hjälp. Vilket tillvägagångssätt de använder beror alltså på vad de har för erfarenhet gällande vilken metod som mest har lett till positiv förstärkning och stimulans i utvecklingsprocessen (Bunkholdt, 2004). Vidare förklarar Bunkholdt (2004) att aggression också kan vara biologiskt betingat hos det manliga könshormonet testosteron, det vill säga att män med höga testosteronnivåer kan ha problem med aggressionskontrollen.

Aggressionsproblem och ett aggressivt beteende hos ungdomar och vuxna kan leda till våldshandlingar. Enligt Bunkholdt (2004) använder sig människor som är väldigt frustrerade, maktlösa och som inte har möjligheten att bemästra sin problematiska livssituation av våld i ett försök att tillförskaffa sig makt och kontroll. För oss andra kan en aggressiv handling hos en person vara obegriplig och oförklarlig medan handlingen kan förklaras i personens subjektiva tolkning av en viss signal som leder till en känsla och upplevelse av brist på bemästrande och kontroll. Vissa upplever signalen som något obetydligt eller att de inte registrerar signalen alls, medan signalen för vissa andra kan upplevas som en påminnelse om underlägsenhet (Bunkholdt, 2004).

Aggressivitet – orsakande faktorer

Hage, Van Meijel, Fluttert, och Berden, (2009) har gjort en forskningsöversikt där syftet var att identifiera vilka faktorer som kan påverka aggression hos ungdomar mellan 13 och 18 år. Till denna forskningsöversikt användes databaserna *PubMed*, *Cinahl*, *PsychINFO* och *Cochrane Systematic Reviews*. Sökningarna var begränsade till årtalen då de publicerats från 1991 till och med 2007. Åldersgruppen de fokuserade på var ungdomar mellan 13 och 18 år. Hage m.fl. (2009) valde slutligen 14 artiklar utifrån *Cochrane Collaboration for Systematic Reviews* kvalitetskriterier (Hage m.fl, 2009). Det sammanställda resultatet redovisas här nedan:

Personliga riskfaktorer

Biologiska faktorer – Studier visar på att vissa biologiska faktorer kan spela en roll i aggressivt beteende. Generellt har pojkar en mer tendens att visa ett aggressivt beteende, fysiskt, än flickor. Om barnet utsätts för droger, alkohol och/eller cigaretter under graviditeten kan bidra till risker för att barnet senare i livet uppvisar ett aggressivt beteende. Aggressiva individer generellt kan uppvisa låga nivåer av serotonin, låga nivåer av salivkortisol, lägre hjärtslag i viloläge, brist på järn och zink i kroppen och hög koncentrat av metaller i blodet.

Neuropsykologiska faktorer – Aggressiva ungdomar har mer problem med egenskaper inom självkontroll så som hämmande, självreglering, begreppsbyggnad, abstrakt tänkande, problemlösning, behov av uppmärksamhet, planering och organisering. Mätningar av intellektuella funktioner och egenskaper hos aggressiva ungdomar visade på nivåer som var påvisande lägre än ”normalnivåerna” hos ungdomar utan ett aggressivt beteende, speciellt när det gällde verbala uttryck, nedsatt språkkunskap och sämre ordförråd.

Psykopatologiska faktorer – Ungdomar med psykiska sjukdomar har en ökad risk för aggressivt beteende. Psykiska sjukdomar kopplat till ungdomar med aggressivt beteende är uppmärksamhetsbehov/hyperaktivitet störningar, depression, trotssyndrom och uppförandestörningar hos pojkar samt sexuella övergrepp och trauman hos flickor. Schizofreni och personlighetsstörningar är också två psykiska sjukdomsfaktorer som ofta nämns som riskfaktorer gällande aggressivitet, dock främst när det gäller vuxna.

Personlighetsdrag – Flera personlighetsdrag har blivit identifierade vid aggressiva beteendeproblem så som hög grad av orädsla, hög grad av spänningssökande, visar mindre hänsyn gällande att skada någon/något eller sig själv, mer risktaganden och svårigheter med temperamentet. Aggressiva barn och ungdomar kan tillfredställas av att förhindra glädje och tillfredställelse hos andra och de agerar generellt mer impulsivt och hyperaktivt.

Attityder – Aggressiva ungdomar har en mycket mer positiv inställning och attityd gentemot aggressiva beteenden. De kopplar inte uppenbara negativa konsekvenser till denna typ av beteendeproblematik och tror att aggressiva beteenden erbjuder tydliga fördelar. Aggressiva ungdomar tolkar ofta oklara och svårtydiga situationer som något negativt och hotfullt, vilket leder till att de kan rättfärdiga deras aggressiva respons mot situationen.

Beteenden – Ofta kan det visa sig att aggressiva ungdomar har en historia av aggressiva beteenden redan sen barnsben. Att under de tidiga tonåren ha utvecklat en vana så som att använda sig utav droger och alkohol, se våld på tv och spela våldsamma tv-spel eller dataspel kan leda till aggressiva beteenden.

Miljöfaktorer

Familjefaktorer – En negativ familjemiljö är en riskfaktor för utvecklandet av aggressiva beteenden. Negativa familjemiljöer som funnits kunna bli kopplade till aggressiva beteenden hos ungdomar kan bestå av dåliga känslolämna/affektiva relationer inom familjen, dåliga band sinsemellan familjemedlemmarna och otrygg anknytning. Aggressiva beteenden hos ungdomar utifrån en miljö/familjeperspektiv kan bero på våld och gräl inom familjen, fysiska och sexuella övergrepp och försumning/ignorans. En negativ, inkonsekvent taktik och brist på kontroll/gränssättning kan också öka risken för att utveckla ett aggressivt beteende.

Umgänge och grannskap – Våldsamma och antisociala umgängen antas ha en stark påverkan på beteenden under ungdomstiden. Ungdomar förstärker och försvarar varandras våldsamma beteenden genom sina aktiva eller passiva acceptans av aggressiva beteenden. Inom kriminella ungdomsgång till exempel har de väldigt starkt inflytande gentemot varandra. Ungdomar som bor i fattiga områden eller områden med mycket kriminalitet, där det kan vara lättare att få tag på vapen, droger och alkohol och hamna i fel umgänge löper större risk för att bli aggressiva ungdomar.

Skolfaktorer – En negativ och fientlig skolmiljö kan öka risken för aggressivt beteende speciellt bland ungdomar som är mobbade och/eller utsötta.

Social utsatthet – Aggressiva beteenden bland ungdomar kan också relateras och kopplas till social utsatthet. Det kan handla om socioekonomiska problem och sociala stressfaktorer så som fattigdom, tonårsgravitet, ensamstående föräldrar, låg utbildning och omkringflyttande från bostad till bostad. Alla dessa faktorer kan bidra till en ökad risk för aggressivt beteende hos ungdomarna (Hage m.fl, 2009).

Affekter, emotioner och känslor

Sonnby-Borgström (2005) definierar en emotion som ett komplext fenomen. Hon förklarar att när man i vardagsspråk talar om en emotion så menar man oftast den subjektiva medvetna upplevelsen till exempel att man i en viss situation känner sorg, glädje eller ilska. Dessa subjektiva medvetna upplevelser är en del av begreppet emotion, men samtidigt finns det andra delar, omedvetna delar i den emotionella processen. Bland forskare är man inte eniga om hur de tre begreppen, affekt, emotion och känsla bör användas. Begreppen används på skilda sätt bland olika forskare och ett sätt att definiera de tre begreppen är med hjälp av Tomkins som skiljer på de olika begreppen. Andningen, ansiktsmusklerna, hjärtrytmen m.m. är automatiska muskulära och fysiologiska reaktioner som förbereder oss för aktivitet och skapar förhöjd beredskap för en handling som har en speciell riktning. Detta är det biologiska sättet för människan att reagera på antingen inre kroppsliga tillstånd eller yttre situationer. Det här är den medfödda *affektiva* reaktionen på en viss typ av stimulering. Begreppet *emotion* utgör resultatet av samspelet mellan våra biologiska medfödda affekter och erfarenheter. Detta samspel gör att den medfödda affektdelen utvecklas med de erfarenheter människan gör. Begreppet *känsla* kopplas till den subjektiva och upplevelsemässiga delen i den emotionella processen (Sonnby-Borgström, 2005). Slutligen sammanfattar författaren affekt som biologiskt det vill säga den medfödda delen, emotion kopplat till människans biografi det vill säga det vi får via erfarenheter och slutligen känsla kopplat till människans subjektiva upplevelse, det samspel som uppstår mellan oss människor i vardagliga situationer (Sonnby-Borgström, 2005).

Det sociala samspelet

Nordahl, Sörlie, Manger och Tveit (2007) förklarar att vi människor deltar dagligen i olika sociala samspel och det är något som påverkar oss i stor utsträckning, framförallt för ungdomar och deras utveckling. Det sociala umgänget och andra människor styr våra beteenden genom sociala regler. Till exempel så kan en ungdom uppvisa ett visst beteende i trygga miljöer och sen uppvisa ett annat beteende i större sammanhang eller när denne umgås med gänget. Vi anpassar oss till de sociala koderna men är dock inte slavar under dem (Nordahl m.fl, 2007). Ekberg (2010) hävdar att barn och unga kommer att ingå i en komplex väv av relationer där det inte bara gäller familjerelationer utan även i skolan såväl som fritiden. Hur dessa relationer ser ut menar Ekberg (2010) att det kommer att spela en stor roll i barn och ungas utveckling och framtid. Vidare förklarar hon att även strukturella faktorer, så som hård konkurrens i skolan och även om de arbeten som finns, påverkar alla ungdomars framtida möjligheter och för ungdomar i problem kan det få särskilt stor betydelse och ha stor påverkan på dem (Ekberg, 2010).

Broberg, Risholm Mothander, Granqvist, och Ivarsson (2009) skriver även om begreppet *familjen som en trygg bas*. Detta innebär att familjen bidrar till ett pålitligt nätverk av anknytningsrelationer som möjliggör för alla familjemedlemmar oavsett ålder att känna sig tillräckligt trygga i att utforska sina relationer sinsemellan och med andra personer utanför familjen. Författarna menar på att detta är väldigt viktigt då barnet kan känna sig trygg med andra personer som kan uppfylla samma funktion som föräldern eller vårdnadshavaren om de inte är tillgängliga. Det innebär att andra viktiga personer i ett barns eller ungdoms närhet kan fylla funktionen som den trygga basen (Broberg m.fl, 2009). Nordahl m.fl. (2007) förklarar att samspelet i hemmet är viktigt för hur unga utvecklar sitt beteende mot andra utanför hemmet. Till exempel så kan föräldrarna ha vissa förväntningar på den unge när det gäller att utföra vissa sysslor i hemmet. Ungdomen kan i sin tur då försöka tänja på gränserna hos föräldrarna genom att inte utföra sysslorna så långt det går tills att föräldrarna blir arga eller irriterade vilket i sin tur kan leda till irritation och aggression från ungdomens sida. Detta beteende kan sedan följa med utanför hemmet till exempel i skolan där ungdomen möter en auktoritär lärare som är sträng och hård och bemöter denne läraren med aggression på grund av ett visst utvecklat beteende från hemmiljön. Detta kan leda till att ungdomen och läraren utvecklar ömsesidigt antipati vilket kan förvärra ungdomens beteende och dess utveckling. När de vuxna i hemmet inte har tid för sina barn kan det leda till att de använder sig utav en ”låt gå” metod för att slippa tjat och få tid med sitt eget, istället för att vara konsekvent gentemot barnet eller ungdomen. Tyvärr kan denna typ av metod användas i skolor av vissa lärare till exempel på grund av att klassen är väldigt stor och att läraren inte hinner med att ge tid och uppmärksamhet för alla elever. Detta beteende från vuxna från de olika socialiseringsarenorna kan påverka barn och ungdomar negativt. Speciellt om de kombineras, till exempel att det är en dålig relation från föräldrarna och samtidigt från vuxna i skolan vilket kan öka risken för ett negativt beteende hos den unge. För att motverka detta beteende så krävs det ett arbete med flera sociala system samtidigt. Flera positiva påverkande faktorer samtidigt kan sannolikt leda till förändringar hos den unge då det arbetas med att försöka förändra och motverka det mönster och de negativa strukturerna från flera olika håll. Att arbeta tvärprofessionellt innebär att olika professioner och dess representanter samarbetar för att närma sig beteendeproblemet hos den unge. Det är viktigt att olika instanser och arenor arbetar tillsammans från flera håll och ge olika insatser istället för att fokusera på ett problem. Att jobba med olika uppväxtarenor för att nå fram till den unge och kunna hjälpa och stötta denne (Nordahl m.fl, 2007).

Ekberg (2010) redovisar en utredning (SOU 2003:92) om unga i utanförskap där det redovisas resultat från kvalitativa intervjuer med ungdomar som har fått berätta om sina upplevelser gällande bemötande och hjälp de fått från samhällets olika myndigheter. Resultatet visar att ungdomarna känner sig utanför samhället, då de försökt att anpassa sig i samhället men att samhället i sin tur har ett okänsligt bemötande. Många av ungdomarna i utredningen har skolmisslyckande bakom sig i olika former. Många av dem har ofta haft läs- och skrivsvårigheter samt inlärnings- och koncentrationssvårigheter. Majoriteten av de intervjuade ungdomarna har olika former av problematik så som funktionshinder, psykisk ohälsa och sociala problem. För att fly från problemen har en del av dessa ungdomar vänt sig till missbruk, kriminalitet och även försökt ta livet av sig (Ekberg, 2010; SOU 2003:92).

Personalens bemötande

Holm (2001) menar att inom det professionella behandlingsyrket och i vårdsammanhang talar man om att det är viktigt att skapa en relation mellan den som söker hjälp och den som skall ge hjälp. För att skapa ett gott samarbete så ses empati som den stora grundstenen. Den empatiska förmågan hos hjälparen är viktig för att kunna ge stöd och trygghet vilket i sin tur skapar och bygger upp ett gott samarbete, att försöka förstå en annan individs känslor och då kunna sätta sig in i vad som kan ligga bakom en annan persons reaktioner. Att kunna se de bakomliggande faktorer till olika utspel och reaktioner hos den hjälpsökande (Holm, 2001).

Andreassen (2003) förklarar att miljön, klimatet, bemötandet och relationerna mellan personalen och ungdomarna vid en institution påverkar ungdomarnas beteenden och behandlingsresultat. Vidare förklarar han att samma faktorer som konstaterats bidra till att barn i lägre åldrar utvecklar antisocialt beteende även är viktiga för hur det går för ungdomar vid en institution. Faktorerna fast kontroll, dock inte för sträng, tillsammans med konsekvent emotionellt stöd, dock inte för påträngande, är viktiga och optimala faktorer som måste tas till hänsyn vid behandling av ungdomar som är aggressiva och antisociala (Andreassen, 2003). När det gäller relationen mellan personalen och ungdomen vid en institution menar författaren att en gemensam uppfattning är viktig för behandlingsresultatet samt att det bildas en allians mellan dessa två parter. Kvaliteten på denna allians är beroende av tre viktiga faktorer, vilka är enighet om behandlingsmål, förmågan att samarbeta om uppgifterna för att nå målen samt att en förtroelig och ömsesidigt respektfull relation skapas som resulterar i trygga förutsättningar att utforska mellanmännsliga problem (Andreassen, 2003).

Rökenes och Hanssen (2007) förklarar att det är viktigt som professionell i mötet med andra människor eller i arbete med klienter att bemöta dem som subjekt och en medmänniska och inte se annorlunda på dem. Att i arbete förhålla sig till klienters olika upplevelser, känslor, önskemål och vilja. Som professionell är det viktigt att tänka efter och även motivera sina handlingar i arbete med andra människor och att då kunna handla professionellt för att skapa förtroende och bygga relationer. Det är viktigt att visa sig handlingskraftig men det får inte bli en handlingsiver där arbetet utförs för att visa sig duktig för andra i personalen eller för chefer. Det förväntas av en i yrket att hjälpa klienten men det ska inte bli att den professionelle jobbar *för* klienten eller *åt*, inte heller att visa vilja att göra något med klienten för att visa på drivkraft. Det är bättre att vara handlingsinriktad och att arbeta utifrån regler, vara tydlig och professionell i sitt yrke gentemot klienten. Dock får det inte bli helt handlingsinriktat eftersom det kan leda till att personalen objektifierar klienten och arbetar helt utifrån ordning och regler utan att se till klientens vilja eller behov. Som professionell ska balansen hållas jämn mellan att vara handlingsinriktad och handlingskraftig och att inkludera klienten i arbetet med dennes behandling för att motivera till förändring och förbättring (Rökenes & Hanssen, 2007). Författarna förklarar vidare att för att nå framgång i behandling så är det viktigt att skapa goda relationer mellan professionell och klient samt att det skapas ett förtroende för varandra. Som professionell är det viktigt att arbeta *med* klienten och inte *för* klienten samt att man är hjälpende och stödjande i behandling. Klienten är inget objekt som går att "laga" genom regler och underkastelse av behandling, utan genom samverkan. Det är viktigt att arbeta för att skapa trygghet, tillit, öppenhet, respekt och

bekräftelse mellan professionell och klient. Det är således viktigt att se till att det finns självständighet och delaktighet i behandlingen (Rökenes & Hanssen, 2007).

Vidare menar författarna att i mötet mellan den professionelle och klienten är det viktigt att förstå och förmedla att det är ett möte mellan två likvärdiga personer. Alla har olika bakgrunder och historier i livet vilket leder till att livserfarenheterna kan vara väldigt olika och sättet att uppfatta och tolka världen på kan skilja sig stort. Det är viktigt att som professionell i mötet med klient ta med sig detta och att inte se klienten som ett objekt utan ett subjekt. Som professionell är det viktigt att analysera sig själv och det arbetssätt man förhåller sig till. Den professionella har ett ansvar att utveckla sin egen förmåga att förstå klienten som söker hjälp. Att ständigt sträva mot att utvecklas i arbetet och att utveckla de egna förutsättningarna och begränsningarna för att i sin tur utvecklas som professionell men även som person. Bemötandet gentemot en klient kan ha stor betydelse för det fortsatta samarbetet mellan den professionelle och klienten. Att skapa kontakt, förtroende och anknytning är tre viktiga faktorer för att skapa ett gott möte. Om dessa tre faktorer inte uppfylls så har inte vad den professionella säger eller gör lika avgörande effekt hos klienten. Att den professionelle använder teoretisk kunskap i arbetet är viktigt, men de unika och speciella kunskaperna kommer ur praktiken. Det är bra att kombinera dessa två kunskapskällor och använda sig själv som inlärningskälla. Den första och viktigaste behandlingsåtgärden är alltså att skapa en god relation i mötet med en klient. Författarna poängterar att relationen i arbete med klienten är viktigare än vad som sägs eller görs i praktiken, men det som sägs och görs uppfattas *utifrån* relationen (Rökenes & Hanssen, 2007).

Teoretiska utgångspunkter

von Wright (2000) använder termen subjektivitet för att förklara det fenomen då vi människor möter och förstår andra människor som konkreta handlande subjekt. Människans jag, själv, identitet och personlighet leder till olika aspekter av denna subjektivitet. Vidare menar författaren att det finns många perspektiv på den mänskliga subjektiviteten som riktar vår uppmärksamhet, blick och ger oss förståelse för en annan människa i subjektiviteten, i mötet (von Wright, 2000).

Punktuelle perspektivet

von Wright (2000) menar att det punktuella perspektivet är ett perspektiv där människans subjektivitet ses som en individuell produkt av omständigheter eller egenskaper som kan isoleras från sitt sammanhang. Detta möjliggör att den enskilde individens subjektivitet kan definieras. Vem en individ är kan då bestämmas på förhand utifrån till exempel sociala faktorer, psykologiska faktorer, historiska faktorer eller biologiska faktorer. Punktuelle perspektivet kopplas till individcentrerad subjektuppfattning vilket leder till att individen och dennes sociala-, biologiska-, historiska- och psykologiska faktorer utgör grunden för mötet med en annan individ, till exempel ett möte mellan en behandlingspedagog och en ungdom vid en institution (von Wright, 2000).

Relationella perspektivet

Det relationella perspektivet förklarar von Wright (2000) som ett perspektiv där människan betraktas i relation till andra människor då en förutsättning för människans existens är existensen av andra människor. Till skillnad från det punktuella perspektivet karaktiseras inte människans subjektivitet av enskilda egenskaper. Vem en individ är framträder genom handlingar i relationer mellan människor. Det innebär att människans subjektivitet är beroende av andra människor och att de framträder olika vilket leder till att en människa aldrig kan med säkerhet bestämma vem en annan människa är. Den unika individualiteten förstås, utifrån det relationella perspektivet, som ett relationellt fenomen. Det relationella perspektivet förutsätter att människan i ett möte avstår från omdömet och fördomar och istället lyssnar till vem den andra människan är (von Wright, 2000).

von Wright (2000) förklarar att utifrån det perspektiv vi väljer att reflektera över människor, konstruerar vi uppfattningar om mänsklig subjektivitet och om vad som till exempel gör skillnaden mellan två personer. Vidare menar författaren att det punktuella perspektivet kan den mänskliga subjektiviteten avgränsas från andra människor vilket leder till att begreppet kan med fördel talas om i singularis bestämd form: *Människan*. Det relationella perspektivet utmärker sig enligt författaren genom att individers subjektivitet förstås som ett fenomen som skapas och konstitueras i reaktion till andra människor, vilket leder till att det är meningsfullt att tala om *människor* i pluralis (von Wright, 2000).

Slutligen menar författaren att så länge vi människor letar bland punktuell information får vi endast kunskap som svarar på frågan vad. Den efterlängttade sociala frågan vi människor ska ställa oss är vem och den frågan kan vi närma oss endast relationellt (von Wright, 2000).

Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att få en inblick i och förståelse för personalens uppfattning och upplevelser om aggressivt beteende hos ungdomar som befinner sig på en SiS-institution. Dessutom ska personalens bemötande gentemot dessa ungdomar belysas.

Till hjälp för att uppfylla vårt syfte har vi utgått från två frågeställningar:

- Vilka uppfattningar har institutionspersonalen om ungdomar med aggressivt beteende?
- Vilka upplevelser har institutionspersonalen gällande hur ungdomar med aggressivt beteende bemöts?

METOD

Då syftet med studien är att få en inblick i och förståelse för personalens uppfattning och upplevelser gällande institutionsungdomars aggressiva beteende utgår studiens metodologiska utgångspunkt från *hermeneutiken*. Målet med uppsatsen är inte att få

fram resultat som förklarar ungdomars aggressiva beteenden eller förklara varför personalen har en viss uppfattning om dessa ungdomar och deras beteenden. Målet är att via en *kvalitativ studie*, med hjälp av *kvalitativa intervjuer* med personal vid en SiS-institution, få en förståelse av personalens uppfattningar och upplevelser gällande ungdomarnas aggressiva beteende.

Metodologiska utgångspunkter

Under detta avsnitt kommer studiens metodologiska utgångspunkter att beskrivas utifrån Bryman (2011), Hyldgaars (2008), Kvale & Brinkmann (2009) och Patel & Davidsson (2003). Studiens metodologiska utgångspunkter är *hermeneutiken*, *kvalitativ studie* och *kvalitativa intervjuer*.

Hermeneutik

Bryman (2011) förklarar att *hermeneutiken* som utgångspunkt används inom samhällsvetenskapen och rör både teori och metod i samband med tolkning av människors handlingar. Hyldgaard (2008) förklarar att till skillnad från den positivistiska vetenskapsteoretiska utgångspunkten, där *förklaring* av mänskligt beteende är målet, strävas det genom den humanistiska vetenskapsteoretiska utgångspunkten, hermeneutiken, att få en *förståelse* för människans handlande och dess uttryck. Vidare menar Hyldgaard (2008) att människan uppfattas, utifrån en hermeneutisk utgångspunkt, ha ett inre som består av vilja, känslor, meningar och dispositioner. Den grundläggande fördomen inom hermeneutiken är att människan är ett subjekt där tal, skrift och produkter har betydelse för människans handlande och uttryck. Även Patel och Davidsson (2003) förklarar att utifrån hermeneutiken kan enbart kunskap om människans livsvärld uppfattas genom tolkning och empati, inte genom mätning.

Med anledning av syftet och frågeställningarna till studien har en hermeneutisk ansats valts, då det krävs att försöka förstå och tolka de deltagande för att få svar på syftet och frågeställningarna (Hyldgaard, 2008).

Kvalitativ studie

Patel och Davidsson (2003) förklarar att *kvalitativa studier* är studier där insamlingen av data är "mjuka" data som till exempel består av kvalitativa intervjuer och tolkande analyser. Vidare menar författarna att det som avgör om studien ska utföras kvalitativt eller kvantitativt är studiens undersökningsproblem och beroende på hur det är formulerat. Bryman (2011) förklarar att kvalitativa studier oftast är mer inriktad på ord, till skillnad från kvantitativa studier där fokus oftast är riktad mot siffror. Vidare redovisar författaren tre punkter som kännetecknar kvalitativa studier. Första punkten är att kvalitativa studier har en induktiv syn på förhållandet mellan teori och praktik, det vill säga att den teoretiska delen skapas med stöd av de praktiska resultaten i studien. Andra punkten är att kvalitativa studier har en kunskapsteoretisk ståndpunkt som innebär att studien är tolkningsinriktad och att fokus är på förståelse av den sociala verkligheten med stöd av hur de deltagande i studien, i en viss miljö, tolkar denna

verklighet. Den tredje och sista punkten är att kvalitativa studier har en ontologisk position som innebär att sociala egenskaper ses som resultat av samspelet mellan människor. Vidare betonar Bryman (2011) att en studie vars metod är kvalitativ resulterar i kunskap om och förståelse för människors upplevelser. Patel och Davidsson (2003) menar att de som utför en studie utifrån en hermeneutisk ansats är öppna och arbetar gentemot ämnet subjektivt utifrån den förförståelse de har.

Kvalitativ intervju

Kvale och Brinkmann (2009) menar att den grundläggande formen av mänskligt samspel är att samtala. Författarna förklarar att syftet med kvalitativa intervjuer är att försöka förstå den intervjuade och dennes upplevelser, tolkningar och förhållningssätt. Kunskapen, personerna som utför studien får, skapas genom interaktionen mellan de som intervjuar och de som blir intervjuade. Vidare har Kvale och Brinkmann (2009) redovisat tolv viktiga aspekter av den kvalitativa intervjun:

- Livsvärld – Den kvalitativa intervjuens ämne som är intervjupersonens *livsvärld* och dennes relation till den.
- Mening – Syftet med den kvalitativa intervjun är att försöka tolka *meningen* i de mest centrala teman i intervjupersonens livsvärld. Den som intervjuar ska försöka registrera och tolka meningen.
- Det kvalitativa – Intervjun har inte kvantifiering som syfte och mål, målet med intervjun är att söka och finna *kvalitativ kunskap*.
- Det deskriptiva – Med intervjun försöks det att få ut *mångfasetterade beskrivningar* av intervjupersonens livsvärld, ur olika aspekter.
- Det specifika – Intervjun ska inte få fram allmänna åsikter, det är *specifika situationer och handlingssekvenser* som ska komma fram ur intervjun samt beskrivningar av dem.
- Medveten naivitet – Intervjuaren är *objektiv och ter sig öppen* för nya fenomen det vill säga att inte ha färdiga tolkningsscheman och kategorier.
- Fokusering – Intervjun ska vara baserad på *teman som är bestämda* således så ska inte intervjun vara varken helt strukturerad med standardiserade frågor eller helt ostrukturerad.
- Mångtydighet – De uttalanden intervjupersonen gör kan ibland vara *svårtolkade* och spegla motsägelser i den värld intervjupersonen lever i.
- Förändring – Den kvalitativa intervjun kan resultera i nya kunskaper vilket gör det möjligt för intervjupersonen att *förändra* beskrivningar av eller uppfattningar om ett visst ämne under intervjuen.
- Känslighet – Beroende på intervjupersonens *känslighet* och kunskap om ämnet kan intervjuaren få personen att göra olika uttalanden om samma tema.

- Mellanmänsklig situation – Kunskapen som skapas genom det *mellanmänskliga samspelet/interaktionen* i intervjun.
- Positiv upplevelse – En kvalitativ intervju kan vara en ovanlig men samtidigt berikande upplevelse och erfarenhet för den som blir intervjuad vilket i sin tur kan leda till att den intervjuade kan få ny insikt om sig själv.

Vidare betonar Kvale & Brinkmann (2009) att de fyra forskningsprinciperna måste tas till hänsyn och uppfyllas, speciellt då kvalitativa intervjuar oftast innefattar inspelning av den intervjuade.

Förförståelse

Patel & Davidsson (2003) förklarar att förförståelsen inte kan bortses vid en studie som utgår från hermeneutiken. Vidare förklarar författarna att förförståelsen är kännetecknad av de känslor, tankar och intryck som de som utför studien har.

Vår förförståelse till denna studie bestod av att personal som skulle komma att delta i studien upplever att de flesta ungdomarna vid en institution är väldigt aggressiva då de flesta ungdomar som placeras vid en institution ”uppfyller” de olika faktorerna för utvecklandet av ett aggressivt beteende. Dessutom antogs det att personal som kommer att bli intervjuade har varierande uppfattningar om ungdomarnas aggressiva beteenden men att det samtidigt kommer att finnas en röd tråd i deras uppfattningar. Dessutom antas det att när dessa ungdomar uppvisar ett aggressivt beteende så glöms ungdomen bakom beteendet bort och att beteendet just då ligger i fokus för personalen som ska hantera situationen. Vår förförståelse till studien är baserade på egna erfarenheter från arbete med ungdomar som har liknande problematik samt reflektioner kring hur ungdomar i dagens samhälle har det gällande mående, stress, skolan, utanförskap etc.

Planering och genomförande

I det här avsnittet kommer det att redovisas om hur studien förbereddes, hur relevanta vetenskapliga artiklar hittades, var studien valdes att utföras och vilka som skulle komma att delta, vilken metod som användes för att få fram information till det som kom att bli resultatet. Dessutom kommer tillvägagångssättet vid arbetet med den insamlade datan att redovisas. Avsnittet avslutas med att beskriva de forskningsetiska principer som har följts under hela studiens process.

Förberedelse

Som start valdes ett ämne, därefter utfördes enklare sökningar för att se tillgängligheten och kvantiteten av relevant litteratur. Idéer och tankar diskuterades angående ämnet som valdes till studien. Därefter skapades en projektplan för att få en bättre bild av studiens struktur och innehåll. Intervjufrågor och en kort preliminär intervjuguide skapades för att till viss del veta på ett ungefär hur den framöver skulle bli uppbyggd. Därefter diskuterades studiens planerade innehåll med den ansvariga handledaren för att få ett tredje perspektiv med i våra diskussioner och tankar.

Som förberedelse togs telefonkontakt med SiS-institutionen för att presentera studien för institutionschefen och få det godkänt. Närmare telefonkontakt och möte planerades in efter institutionschefens godkännande. För att studiens innehåll och syfte inte ska uppfattas fel menar Forsman (1997) att skriftlig information om studien ska tillhandas de tänkta deltagande personerna. Den skriftliga informationen som gjordes till den här studien (Bilaga II) skickades via e-post till institutionschefen som i sin tur delade ut informationsbladet till personal som var intresserad att delta.

Sökstrategi

För att hitta relevant litteratur till studien användes universitetsbibliotekets katalog, tillhörande Linnéuniversitetet. Sökorden som användes för att hitta relevant litteratur till bakgrunden var *aggressivitet*, *aggression*, *institution* och *SiS – institution*. Avgränsningar gjordes för att använda litteratur som var inriktad mot studiens syfte, frågeställningar och målgruppen som studien fokuserar på.

Vid sökningar av vetenskapliga artiklar användes databaserna *Academic Search Elite* och *PsycINFO*. Sökorden som användes för att hitta relevanta vetenskapliga artiklar var *aggressiveness*, *aggression* och *aggressive adolescent*. Avgränsningar som gjordes, för att hitta vetenskapliga artiklar som ansågs relevanta till studien, var *publiceringsdatum* mellan 2008 och 2013 för att hitta aktuella och färskare artiklar. *Fulltextformat* och *vetenskapligt granskade* kryssades i vid sökningarna för att hitta artiklar där tillgång finns till hela texten samt att hitta artiklar som blivit granskade för att de ska vara pålitliga och ordentligt utförda.

Anledningen till att tyngden vid sökningarna av både litteratur och vetenskapliga artiklar låg på aggressivitet och ungdomar, inte personalens bemötande och arbetssätt, var på grund av att litteratur till den biten fanns tillgänglig för oss från utbildningens tidigare kurslitteratur inom programmet behandlingspedagogik med inriktning ungdoms- och missbruksvård, vid Linnéuniversitetet.

Urval

Verksamheten som valdes till studien är en SiS – institution som är verksam i södra delen av Sverige. Institutionen består av tre avdelningar vilka är en låst, en öppen och en akut. Urvalet av respondenter användes från samtliga avdelningar för att få så brett perspektiv som möjligt med resultaten. För att avgränsa urvalet av respondenter bestämdes det att de som skulle komma att få delta i studien skulle vara fastanställda vid institutionen då det är de som ingår i ett kontaktmannaskap med ungdomarna till skillnad från en timvikarie. Urvalet som utfördes till denna studie var *målstyrt urval* (Bryman, 2011) då studien utfördes kvalitativt. Det innebär att personerna som skulle komma att delta skulle vara relevanta för studiens syfte och frågeställningar, till exempel så skulle inte en person som inte jobbar tillsammans med ungdomarna ”på golvet” vara aktuell för att delta i studien. De fyra respondenter som deltog var jämnt fördelade mellan kön det vill säga att det var både kvinnor och män som deltog. Samtliga intervjuer utfördes utifrån de fyra forskningsetiska principer som finns, vilka kommer att förklaras längre fram.

Datainsamling

Till hjälp för att samla in relevant data för studien utfördes *semistrukturerade intervjuer*. Att utföra semistrukturerade intervjuer innebär att använda en intervjuguide bestående av intervjufrågor för ett specifikt ändamål och med en specificerad utgångspunkt. Således har semistrukturerade intervjuer trots bestämt ändamål och utgångspunkt en flexibilitet och öppenhet (Bryman, 2011). Kvale och Brinkmann (2009) förklarar att inspelning av en intervju ska utföras för att intervjun ska vara tillförlitlig samt att det underlättar analysen av intervjun för de ansvariga av studien. Till denna studie utfördes fyra olika inspelningar, efter respondenternas samtycke, via iPhone och dess inspelningsprogram. Inspelningen under intervjun underlättade koncentrationen mot respondenten och dennes svar och berättande, för den som intervjuade respondenten samtidigt som den andre antecknade. Inspelningen var väldigt behjälplig då allt som sas under intervjun sparades vilket minimerade risken för att missa viktig information till skillnad från om enbart skriftliga anteckningar hade gjorts. Kvale och Brinkmann (2009) betonar vikten av att vara inläst och ha kunskap om det ämne de ansvariga för studien ska skriva om. Då vissa frågor i intervjuguiden (Bilaga I) förutsågs kunna bli eventuellt känsliga för vissa respondenter valdes det att den som skulle intervju respondenten tänkte extra på att vara vänlig, på att ge tid till respondenten att svara och reflektera samt att visa en öppenhet för de svar som gavs (Kvale & Brinkmann, 2009). I de fall då respondenterna möjligtvis tyckte att viss typ av fråga var svår att svara på användes kompletterande frågor, då det strävades konstant under intervjuerna att svaren i sin tur skulle ge en djupare förståelse. Innan intervjuerna påbörjades gjordes en genomgång av informationsbladet för att på så sätt säkerställa att respondenten har fått informationen om studien och dess syfte och innehåll, samt att säkerställa att respondenten tagit del av de forskningsprinciper studien innehåller och följer. Efter respondentens samtycke påbörjades intervjun som på ett ungefär pågick under 45 minuter.

Bearbetning och analys av data

För att få en så bra och tydlig bild som möjligt av intervjun utfördes *transkriberingar*, vilket innebär att exakt det som sagts skrivs ned i textformat, utifrån Kvale & Brinkmanns (2009) samt Brymans (2011) förslag. Det vill säga att efter en intervju utfördes transkriberingen samma dag då intervjun enligt Bryman (2011) fortfarande är färskt i minnet hos de som håller i intervjuerna. Dessutom förklarar författaren att om transkriberingen utförs snarast möjligast så kan eventuella brister i intervjuguiden eller brister med intervjutekniken hittas och eventuellt förbättras till nästa intervjutillfälle.

De fem stegen i analysen av intervjumaterialen

1. Första steget i analyseringen av intervjumaterialet var att *transkriberingarna* utfördes tillsammans av båda studieansvariga. Därefter lästes materialet var för sig för att på så sätt få åsikter och perspektiv på innehållet från två olika personer, vilka kunde diskuteras fram och tillbaka för att få en så bra helhetsbild som möjligt av intervjumaterialet.
2. Andra steget var att sila fram *tydliga meningar* som intervjun innehöll, det vill säga meningar som direkt kunde kopplas till studiens syfte och frågeställningar.

Också detta utfördes tillsammans av båda studieansvariga för att på så sätt kunna diskutera och vara ense om vilka de tydliga meningarna var i materialet.

3. Tredje steget blev de tydliga meningarna hjälpmedel för att *skapa teman och rubriker* som var relevanta från intervjuerna.
4. Fjärde steget blev de tydliga meningarna som hade tagits fram och *granskades* utifrån studiens syfte och frågeställningar.
5. Femte steget var att materialet vid det här laget sammanställts tillsammans med de teman och rubriker som valts och därefter skrivits ned i resultatet.

Dessa fem steg följde vad Kvale och Brinkmann (2009) kallar för *meningskoncentrering*. Författarna förklarar att meningskoncentrering används i studier med en fenomenologisk utgångspunkt dock att det ska poängteras att det kan användas i kvalitativa studier med andra utgångspunkter. Meningskoncentrering innebär kort beskrivet att ett koncentrat av respondenternas svar och berättande plockas ut för att kunna formulera det sammanfattat och kortare i den text som ska bli den färdiga produkten för resultatet (Kvale & Brinkmann, 2009).

Första steget var, transkribering, att inspelningarna lyssnades igenom noggrant för att samtidigt kunna skriva ned exakt det som sagts i textformat i ett word dokument. Andra steget var att när transkriberingarna hade utförts från samtliga intervjuer valdes en text som lästes var för sig och därefter diskuterades den, tolkades och kopplades till förförståelsen. Tredje steget var att välja de tydliga meningarna och med hjälp av dem formulerades det fram två teman som skulle dela upp resultatet. Fjärde steget var att granska de tydliga meningarna och de som ansågs relevanta till studien, utifrån studiens syfte och frågeställningar. När dessa steg var utförda var det femte steget att sammanställa de färdiga texterna och skriva in dem i studiens word dokument under resultatet.

Forskningsetiska principer

Problem som kunde uppstå i forskningsetisk bemärkelse, till denna studie var att de som deltog som respondenter samt institutionschefen skulle eventuellt bli oroliga över anonymiteten, huruvida den insamlade och inspelade materialet skulle användas och om personer utifrån som tar del av studien skulle kunna peka ut vilken institution det handlar om. För att minimera dessa risker följde studien de fyra olika forskningsetiska principer som vetenskapsrådet har tagit fram vilka är *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* samt *nyttjandekravet* (Bryman, 2011). Informationskravet innebär att de deltagande i studien ska bli informerade om syftet med studien och arbetet samt vad den kommer att bestå av. För att informationskravet skulle uppfyllas till denna studie formulerades ett informationsblad fram till institutionschefen som i sin tur informerade personalen om detta. Informationsbladet genomgicks även innan intervjun påbörjades tillsammans med respondenten. Samtyckeskravet innebär att deltagande personer i studien skall ge sitt godkännande och samtycke gällande att delta i studien och bli intervjuade samt inspelade. Därav utfördes ett muntligt godkännande med hjälp av inspelningen innan själva intervjun påbörjades med respondenten. Konfidentialitetskravet innebär att de deltagande ska vara och förbli

anonyma i studien. För att uppfylla detta togs inga personuppgifter av respondenterna förutom förnamn vid presentation innan inspelningen startades, inte för att det är relevant att veta förnamnet till själva studien utan för att sorteringen av det inspelade materialet skulle bli förenklad. Dessutom valdes det att vid berättandet av en situation så skulle ungdomarna i berättelsen benämnas som ungdomen samt att kollegor i berättelsen benämndes som annan personal, och inte vid något namn då fokus skulle vara mot själva situationen och dess innehåll inte vilka personer i situationen var. Även redovisningen, av det insamlade materialet, i resultatet bestämdes förbli anonymt för att på så sätt minimera risken för att personal vid institutionen ska kunna räkna ut vem som har sagt vad etc. Nyttjandekravet innebär att den relevanta informationen, till studien, som deltagarna ger ut endast används till studien och dess syfte inget annat. Det inspelade materialet raderades efter att de använts för studien och dess syfte för att på så sätt säkerställa att materialet endast användes till studien (Bryman, 2011).

Trovärdighet och äkthet

Patel och Davidsson (2003) förklarar att en studie som utgår från en kvalitativ metod är målet för forskaren att upptäcka företeelser, att beskriva uppfattningar, att tolka och förstå innebörden av livsvärlden. Författarna menar att för att datainsamlingen ska vara så giltig som möjligt och ha en äkthet så borde forskaren ta del av underlag som är relevant för studien för att göra en trovärdig tydning av de studerades livsvärld. Äktheten i en kvalitativ studie beror även på huruvida forskaren lyckas plocka ut det som är mångtydligt och kanske motsägelsefullt. Äktheten i en kvalitativ studie beror alltså på forskarens tillvägagångssätt och den forskningsprocess denne följer i samtliga delar av studien (Patel & Davidsson, 2003).

Bryman (2011) förklarar att tillförlitligheten i sig består av fyra delar vilka är: *Trovärdigheten* som innebär att forskaren garanterar att studien genomförts i enlighet med de regler som finns och att forskaren redovisar de resultat som kommit fram till de deltagande. Detta görs för att styrka att deltagarna upplever att forskaren uppfattat dem korrekt. *Överförbarheten* innebär att andra utomstående personer med hjälp av en databas kan bedöma hur pass överförbara resultaten är till en annan miljö. *Pålitligheten* säkerställs genom att forskaren redovisar fullständigt alla delar av forskningsprocessen. Här kan handledare eller kollegor hjälpa till som granskare av undersökningens pålitlighet. *Möjligheten att styrka och konfirmera* innebär att forskaren inte medvetet låter sina personliga värderingar eller den teoretiska inriktningen påverka utförandet och resultatet av studien (Bryman, 2011).

Patel och Davidsson (2003) menar att kvalitativa studier har en stor variation vilket gör det svårt att finna entydiga regler, tillvägagångssätt eller kriterier för att uppnå god kvalitet. Författarna menar att varje kvalitativ studie i någon mening är unik och att det då är viktigt att forskaren noga beskriver forskningsprocessen. Detta för att de som tar del av resultatet ska kunna bilda sig en egen uppfattning om alla de val som gjorts under forskningens gång (Patel & Davidsson, 2003).

Resultat

I resultatdelen redovisas uppfattningar samt bemötande och upplevelser, som är de två valda teman, som var relevanta för studiens syfte. Resultatet bygger på den information och de berättelser som tagits del av de fyra respondenter som deltagit i studien från den besökta institutionen. Den information och de berättelser som har tagits del av och valts ut är från samtliga respondenter, det vill säga att samtliga respondenterna har fått komma till tals i studien.

Underrubriker som valdes till det första temat, personalens uppfattningar, är *definitionen av aggressivitet, orsakande faktorer till aggressivitet, en typisk bakgrund, personalens syn på ungdomarna* och *förutfattade meningar*. Underrubriker som har valts till det andra temat, personalens bemötande och upplevelser, är *förhållningssätt, ett gott möte, arbetsätt* och *förebyggande arbete*. Därefter har en sammanfattning av resultatet sammanställts och till sist redovisas den teoretiska problematiseringen.

Personalens uppfattningar

Definitionen av aggressivitet

Definitionen av aggressivitet beskrevs på olika sätt av samtliga respondenter dock med liknande slutsatser av definitionen. En respondent beskrev aggressivitet som ilska, att personen i fråga har ”taggarna utåt” och att denne upplevs som hotfull av andra. Samtidigt menade respondenten att bli arg är bara ett tecken på friskhet, men att när personen går från att vara arg till aggressiv så slutar det att vara okej. En annan respondent beskrev att en person kan ha en aggressiv attityd och ett aggressivt språk, att det oftast börjar med ett hotfullt och ett argt beteende i språket. Det är när det blir upprört och riktat mot någon annan än sig själv som personen börjar övergå från att vara arg till att uppvisa ett aggressivt beteende. En annan respondent beskrev förloppet aggressivitet hur det börjar verbalt och med kroppsspråk till att det blir ett utåtagerande beteende.

När de blir högljuda och man tydligt ser på kroppsspråket när de är förbannade och irriterade. Och när de i slutändan till och med blir utåtagerande och börjar veva och slåss. Det kan man väl säga är 3 olika parametrar. Det börjar med att de är högljuda och irriterade och i slutändan börjar slåss när de inte får sin vilja igenom.

Orsakande faktorer till aggressivitet

Samtliga respondenter ansåg att en viktig orsakande faktor till ungdomarnas aggressiva beteenden är att de känner sig svikna av vuxenvärlden. Många av de ungdomar som är placerade på institutionen har familjer och en familjesituation som inte är den mest optimala. De har sällan fått någon trygghet av familjen, de har heller inte fått någon styrning eller kontroll då de aldrig fått några gränssättningar utan har istället fått testa sig fram för att känna av gränserna själva. Ungdomarna har troligen aldrig fått varken beröm eller ett nej, de har aldrig fått lära sig det sociala samspelet i friska relationer.

Dessa ungdomar har oftast heller inte haft någon vuxen som ställt sig bakom dem och dess val i livet. En av respondenterna menade att ungdomarna upplever att de har blivit orättvist behandlade och att det i själva verket bottnar i ett utanförskap i samhället som ungdomarna själva är medvetna om men försöker att slå ifrån sig det. Samma respondent menade också att olika diagnoser kan vara orsakande faktorer till ungdomarnas aggressiva beteenden kopplat till att de känner sig orättvist behandlade och missförstådda.

Till exempel om du har en stark ADHD så blir du ju missförstådd många gånger och omgivningen orkar inte med det här beteendet vilket leder till tillsägelse och de tycker att de blir orättvist behandlade på alla sätt och vis. Och många gånger kanske det visar sig att man slåss och slår sönder saker. Sen är det ju lite med ålder också för vissa kanske börjar självmedicinera sen och då kommer de in i droger och kriminalitet och det ena leder till det andra.

En annan respondent förklarar att det är ett hårdare klimat på institutionen då det finns ett regelhäfte att följa vilket innebär bland annat att gå upp klockan åtta på morgonen på vardagar och bädda sin säng och sköta sin hygien. Det förklaras att detta kan vara en stor omställning för vissa av ungdomarna då de oftast har ett drogmisbruk och kanske varit hemlösa, sovit i soprum eller hos ”vänner”. Det är klart att ungdomarna blir lite förbannade när det helt plötsligt är någon som hackar på dem och säger åt dem att bädda sängen, att de ska hjälpa till och städa eller att de ska ta en dusch för att de faktiskt luktar illa. Ungdomarna tycker ju självklart då att ”det är för fan inte ditt problem”. Det är ju faktiskt så att de oftast inte haft någon vuxen som sagt till dem dessa saker vilket kan leda till ett argt och irriterat beteende som i sin tur kan eskalera.

Vidare förklarar respondenten att när ungdomarna känner sig svikna av personalen eller andra myndigheter så som socialtjänsten så kan det trigga igång dem rejält så att de leder till irritation och där det finns stor risk för att det ska eskalera. Det är ofta att ungdomarna ber personalen att ringa deras handläggare vid socialtjänsten. Personalen ringer då dit och oftast så bokas det in en tid där handläggaren ska ringa tillbaka hit till den här ungdomen exempelvis vid klockan tre när skolan är slut men handläggaren tappar det eller glömmet bort det och ringer inte tillbaka. Det leder då till att ungdomen blir vansinnig för att handläggaren vid socialtjänsten inte ringt och då får personalen ta den smällen.

Det är ju lite synd för de har ju kanske redan ett dåligt förtroende för vuxna och sen sviker man dem gång på gång. Vi har en kille här nu som försökt ringa soc i 3 dagar och han är riktigt jävla förbannad. Så jag har sagt till honom att jag ska ringa idag om det så är det sista jag gör och jag har lovat att han ska få vara med och se vad som händer idag. Han går och väntar på besked om han ska flytta och vart han ska flytta och det är ju en oro. Han har varit här nu i tolv veckor och de har inte kommit fram vart han ska placeras riktigt, när de vanligtvis ska vara här upp till ungefär åtta veckor på akutavdelningen.

En typisk bakgrund

Trasiga familjeförhållanden, skilsmässor, missbrukande och/eller kriminella föräldrar är typiska negativa familjeförhållanden som dessa ungdomar kommer ifrån, som blir placerade på institutionen. Problematiken som dessa ungdomar kan ha består av till stor del drogmissbruk men även kriminalitet, främst misshandel och stölder. Det är även väldigt vanligt bland dessa ungdomar att de har en dålig skolgång. Vissa av dem har inte knäckt läskoden utan är 16-17 år och inte kan läsa. En vanlig kombination är att ungdomarna inte passar tider, lyssnar inte på sina föräldrar, inte är hemma och inte heller sköter skolan.

Väldigt väldigt splittrade familjeförhållanden. En familj som kanske inte har funnits eller haft någon större kontroll över vad barnet har hållt på med på sin fritid. Kanske inte ställt några krav. Varit kravlöst och kontrollöst. En hemmiljö där det varit okey att komma och gå som man vill och där låtit barnen sätta reglerna.

Personalens syn på ungdomarna

Samtliga respondenter ansåg att deras syn på ungdomarna är individuellt inriktad och att de förstår deras problematik och att ungdomarna inte är problemet utan det finns bakomliggande faktorer till de problem som ungdomarna har.

Samtidigt menade en av respondenterna att synen på ungdomarna kan växla mycket beroende på hur personalgruppen mår. Detta på grund av att om personalgruppen mår dåligt och har en dålig ledning så kan det resultera i att de inte orkar se eleverna på samma sätt som de borde bli sedda. Mår personalgruppen istället bra så har de orken och viljan att se individen.

Har man inte en fungerande personalgrupp så tror jag det är lättare att börja generalisera. "Ungdomarna är lata, bortskämda och orkar inte ta tag i sitt liv, vi hjälper dem men ändå skiter de i det". Jag tror det växlar mycket.

Det förklarades även att det kan bero på hur länge den anställda har jobbat, att synen på ungdomarna kan skiljas beroende på om det är en nyexaminerad personal som är sugen och redo för att börja jobba och har den där gnistan och viljan jämfört med en som jobbat i 12-13 år och börjar bli lite avtrubbad och arbetar på rutin.

Det kan ju vara så att ni som är nyexaminerade kommer in i personalgruppen och tänder till lite och ifrågasätter och frågar lite "varför gör ni så här". För det är ju lätt att man slutar ifrågasätta och bara går på rutin vilket ju sällan blir bra.

Förutfattade meningar

Respondenterna ansåg sig till viss del ha vissa förutfattade meningar då de anser att alla människor på något sätt tror sig veta vissa saker och har förutfattade meningar.

Generellt sätt så berättade majoriteten av respondenterna att de har förutfattade meningar men de önskar att de inte hade det då många som inte arbetar med dessa ungdomar oftast har vissa förutfattade meningar gällande att de har ett drogmissbruk, är kriminella och/eller är våldsamma som några exempel.

Vidare kommer samtliga respondenter in på ungdomarnas journaler och om hur journalerna kan leda till förutfattade meningar. Majoriteten berättade att de oftast avvaktar med att gå igenom journalerna till en början för att kunna skapa sig en egen uppfattning gällande ungdomen, om det inte är så att det finns viktiga saker att tänka på som har meddelats vid placeringen till exempel om ungdomen har en sjukdom så som diabetes eller om denne till exempel har begått ett grovt brott och att man då får tänka extra på det. Samtidigt menar en av respondenterna att det kanske inte alltid är så att de hinner men att det ingår i personalens tjänst att gå igenom ungdomens journal och vara uppdaterad. Respondenten menar att det finns de som hävdar att de inte vill läsa ungdomarnas journaler då det kan skapa förutfattade meningar hos dem vilket kan visa sig vara väldigt fel då det senare visar sig att det hade varit viktigt och bra att vara inläst och uppdaterad.

Det är ju så att många av de här killarna som kommer till oss kan ha olika diagnoser och bör bli bemötta på olika sätt beroende på vad de har med sig i bagaget och då är det viktigt för oss att veta det. De kan ju varit utsatta för olika saker och känsliga på olika sätt. Så det handlar inte om att inte ha förutfattade meningar utan det handlar ju om att vara professionell.

Personalens bemötande och upplevelser

Förhållningssätt

När de kom till frågan gällande förhållningssättet vid institutionen så hänvisade flera av respondenterna till SiS egna etiska riktlinjer som de måste följa. En respondent talade om att regler är regler och att de måste följas, speciellt vid en verksamhet som de jobbar vid då reglerna är viktiga. En annan respondent menar dock på att det ibland kan svänga lite i "ramen" men att ramen alltid ska vara där. Nyfikenhet och ett visat intresse var också viktigt att ha med i sitt förhållningssätt gentemot ungdomarna. Att se var och en varje dag efter varje individ är också viktigt då många av dessa ungdomar inte har blivit sedda av exempelvis deras föräldrar och fått den bekräftelsen. Det är inte alls säkert att någon har sagt god morgon på morgonen till dem eller god natt på kvällen, det är ett sätt att visa att vi ser dem.

Att man ska behandla alla individanpassat. Man måste se personen, alltså barnet och ungdomen för den det är och förutsättningar och förståelse för vad denne har varit med om. Jag tror SE personer och inte göra till en generell.

Således menar respondenterna att det inte ska glömmas bort att dessa ungdomar alltid har elever och personal runt sig dygnet runt vilket kan vara rätt så jobbigt. Det kan alltså vara bra att backa ibland och ge dem lite utrymme och egen tid. Respondenterna menar

att det är vanligt att lite egen tid behövs och att de själva har möjlighet till det då de åker hem efter att deras pass är slut, men ungdomarna har ju inte den möjligheten.

Asså vill man gå in på rummet så måste man få de, det behöver inte vara något som är fel utan man vill bara va. Ibland så kanske man bara vill va och personalen frågar vad ska vi göra vad ska vi göra men ibland så vill man bara va, och det måste personalen också jobba på.

Ett gott möte

Ja, alltså att man bemöter dem som ungdomar och sen att de har hittat på lite djävulskap och rökt lite hasch de får man ju diskutera under tiden de är här och förklarar att det beteendet går inte att ha och hjälpa dem och stötta dem när de är här. Man är ärlig, med ärlighet och att man står fast vid sitt ord. Och gör du inte det här så blir det konsekvenser. Men att man hjälps åt att hitta den här balansen mellan varandra. Det är skillnad från elev till elev och vissa killar har man ju bättre relation med och vissa sämre. Och så är det ju även utanför de här låsta delarna.

Samtliga respondenter bekräftar detta citat från en av dem, genom att de alla anser att ärlighet är en väldigt viktig grund i mötet med dessa ungdomar. En respondent förklarar att det är viktigt att förstå att ungdomarna inte vill vara här men det vill ju personalen då de vill jobba med det här, därför är det väldigt viktigt att inte sitta på "höga hästar". Det anses också vara viktigt bland personalen att de bemöter dem som ungdomar men samtidigt på samma nivå och visar på så sätt att alla människor är likvärdiga. Det är väldigt viktigt att visa intresse för ungdomarna och även deras bekymmer, att lyssna på dem och hitta balansen mellan varandra för att kunna skapa en god relation. Dessa saker är viktigt att tänka på, enligt respondenterna, då personalen och situationen i sig har en viss makt och ett övertag mot dessa ungdomar och att den makten absolut inte får utnyttjas på felaktigt sätt.

Arbetsätt

Många ungdomar sitter ju här med olika typer av diagnoser och är väldigt impulsiva och far i taket på en hundra del sekund men landar lika fort. Man tar reda på vad som utlöser det, "varför blir du så jävla arg just vid den här situationen eller vid en annan situation och vad gör du då?" Asså så här, försöka hitta hjälpmedel för dem.

En respondent förklarar att det är olika arbetsätt från personal till personal då olika människor har olika tolerans och gränser. Även beroende på vilken ungdom det är och hur just denne ska bemötas, då de har olika typer av problematik. Ett sätt förklaras vara att personalen sätter stopp direkt när ungdomarna bryter mot några regler och för att ungdomarna inte ska hinna brusa upp, medan i andra fall kan det vara så att personalen försöker verbalt "avväpna" ungdomarna och/eller situationen genom att diskutera med dem. Båda sätten anses fungera om det utförs tydligt och att personalen försöker vara lika i gränsättning och i förhållande till ungdomarna. Dock kan det brista här som

tidigare nämnts då viss personal tolererar mer än andra, vilket då kan bli antingen förvirrande för ungdomarna eller att de utnyttjar situationen.

En av respondenterna talar återigen om den makt personalen och institutionen har som de har rätt till att utöva i deras tjänst enligt de befogenheter de har. Den makten ska utövas på ett professionellt sätt så inte ungdomen känner sig nedvärderad.

Att man gör det man ska men varken mer eller mindre, typ vid en avskiljning eller vid en visitering när de kommer tillbaka från en permission. Man gör det och sköter det professionellt och lägger inte in någon värdering i det. Utan eleven känner att: okej, det sköts professionellt och det är något dem ska göra och nått de måste göra. Men det sköts bra!

Samtliga respondenter förklarar också att samtalen och bemötandet är nyckeln i deras arbetssätt, då personalen använder sig själva som instrument i behandlingen av dessa ungdomar. En av respondenterna berättar om de olika programverksamheter som används vid institutionen, men att det är samtalen och mötena med ungdomarna som ger mer och anses vara viktigare för dem. Det förklaras att dessa ungdomar oftast har utfört dessa program ett flertal gånger då många av dem har varit placerade vid denna institution.

Jag tycker inte det ger så mycket till eleverna som man hoppas och tror, utan jag tror att det är det dagliga mötet med ungdomarna som lär dem.

En viktig del i arbetet med dessa ungdomar ansågs även vara, enligt en respondent, att arbetet med dessa ungdomar ska ske med hjälp av olika instanser. Att sträva efter en god kontakt och ett gott samarbete med föräldrarna, socialstyrelsen och även tidigare involverade myndigheter och instanser.

Förebyggande arbete

Just för att arbeta förebyggande för att undvika aggression och utåtagerande beteenden hos ungdomarna så anser respondenterna att ungdomarnas kroppsspråk är viktigt att tänka på då det kan avslöja mycket information om exempelvis på vilket humör de är på eller om de ska börja bråka och brottas. Vidare förklarar de att det finns många ungdomar som inte gillar att bli petade på av andra ungdomar och att det kan leda till att det smäller direkt och blir bråk. Det är alltså viktigt att även hålla koll på ungdomarna så de inte sitter och försöker provocera varandra.

Något personalen också använder som förebyggande arbete är en dagsplanering för dessa ungdomar. Att de får tydlig information om vad som gäller under dagarna och att de får den i tid så de hinner mentalt förbereda sig om vad som komma skall. Vissa ungdomar behöver en dagsplanering då de inte klarar av impulsiva händelser som kan röra till det i deras huvuden, vilket kan eskalera till att de blir irriterade, arga, aggressiva och använder sig av utåtagerande beteende som svar.

Kommer man och säger till en kille med ADHD tre minuter innan att: du om 3 minuter ska du ha bytt om för du ska till gympan. Då kan de bli

helt omvält i huvudet för honom och då kan det bli kaos. Men förbereder man samma kille, ”att om en halvtimme ska du vara på gympan”, så han har sina grejer och tar med handduk och tvål och grejer då är ju han förberedd, mentalt förberedd och han vet att han ska till gympan.

Personalen arbetar även mycket med impuls kontroll och att försöka lära ungdomarna att kontrollera den impulsivitet många av dem har. Detta genom att försöka lära dem att trivas i tystnaden och lugnet, att det inte alltid måste hända något då det kan uppstå en frustration när ungdomarna sen ska vidare från institutionen ut i samhället och vill att det hela tiden ska hända något. Att prata med ungdomarna och diskutera de tankar, känslor och beteenden som kommer fram när de känner sig exempelvis orättvist behandlade. Att ungdomarna lär sig att fungera i olika sociala samspel tillsammans med samhällets normer då de inte har gjort detta tidigare.

Det hjälper inte att ta en kruka och slänga den när man blir förbannad, utan gå undan istället, andas lite och fundera. Man hinner då syresätta och jobba mycket med impulser, för det är impulser det med när man blir arg, att ta första bästa. Att prata rätt mycket om hur man är själv och hur man vill bli bemött. Man kan inte stå och skrika: sluta skrika när man skriker själv.

Sammanfattning av resultat

Resultatet som framgick av respondenterna som deltog belyser deras upplevelser, uppfattningar och bemötande gentemot ungdomar med aggressiva beteenden vid institutionen.

Ungdomarna som blir placerade vid institutionen uppvisar någon gång under vistelsen ett aggressivt beteende. Detta då resultatet visar att det finns många orsakande faktorer, som kan utveckla det aggressiva beteendet, både vid institutionen och dess miljö men även i ungdomarnas egen problematik och bakgrund. Samtliga respondenter talade om vikten av att försöka skapa en så trygg miljö som möjligt för dessa ungdomar genom att visa respekt, bemöta ungdomarna på deras nivå, att bevara professionaliteten och följa de riktlinjer och regler som finns inom SiS för att inte utnyttja den makt, som de har rätt att utöva, på ett felaktigt sätt.

De flesta ungdomarna som blir placerade vid institutionen har flyttat fram och tillbaka mellan olika fosterfamiljer, har inte haft föräldrar/förälder som kunnat sätta gränser eller har föräldrar/förälder som själva har så pass allvarliga problem att ungdomen glömts bort. Respondenterna betonade vikten av att det är deras uppgift som personal vid institutionen att fungera som en fast punkt för dessa ungdomar och ge dem det stöd, bekräftelse och beröm som de inte har fått tidigare. Att skapa en miljö och relationer som kan resultera i att ungdomarna kan få tillbaka förtroendet för andra vuxna och för samhället.

Respondenterna menar också att det inte är så förvånande att ungdomarna vid institutionen är irriterade, arga, aggressiva och har ett utåtagerande beteende då det faktiskt finns klara orsakande faktorer till detta. Bland annat att de faktiskt är placerade

där mot sin vilja, att de har testat fram sig och satt egna gränser och att de inte har fått befinna sig i den miljö, fått den uppfostran och den uppväxt som de egentligen ska ha. Det är inte förvånande att det då uppstår en frustration bland ungdomarna när de helt plötsligt har regler och normer som måste följas och att det finns vuxna som sätter gränser för dem. Dock tilläggs det att alla ungdomar inte kommer från en trasig familjesituation där föräldrarna inte har varit delaktiga eller försökt.

Att se ungdomarna för de individer de är betonades av samtliga respondenter. Personalen försöker låta bli att synen på dessa ungdomar, förhållningssättet och relationen med dem blir påverkade av deras egna förutfattade meningar gällande ungdomarna. Således menade en av respondenterna att det är viktigt och ingår i personalens tjänst och plikt att ta del av ungdomarnas bakgrundshistoria och problematik genom deras journaler som personalen har tillgång till, sen att det kan skapa förutfattade meningar bland personalen då får det vara så. Att det är upp till personalen att vara så pass säker i sig själv och försöka att inte låta de förutfattade meningarna påverka arbetet med ungdomarna.

I slutändan är målet för personalen enligt respondenterna att visa ett korrekt beteende, bemötande, samspel och att sätta gränser som följer de normer vi har som ungdomarna i sin tur kan ta lärdom av. För det är där den tyngsta orsakande faktorn ligger för ungdomarnas aggressiva och utåtagerande beteenden, att ungdomarna inte fått lära sig vilka beteenden som är socialt accepterade utifrån de normer samhället har.

... han är "här uppe" och skriker och pratar väldigt väldigt fort så han knappt kan andas. Och vad man då kan göra är att möta honom tvärt om. Prata lugnt och sakta och få honom att titta och få ögonkontakt. Och andas extremt tydligt så att han ser det och faller in i samma rytm.

För att kunna nå detta mål är det också viktigt enligt en av respondenterna att de som ingår i personalgruppen ska själva må bra då det är väldigt energikrävande att arbeta med dessa ungdomar. Detta för att om personalen inte mår bra då speglas det väldigt mycket i bemötandet och relationen med ungdomarna, vilket ungdomarna själva märker av och kan i sin tur antingen utnyttja eller att de än en gång inte känner sig svikna av de vuxna.

Teoretisk problematisering

von Wrights (2000) två pendlande perspektiv, punktuella och relationella, som ansats präglar och påverkar det bemötande och den relation som kommer till att skapas mellan personal och ungdomen i interaktionen och mötet som enligt författaren benämns som intersubjektivitet.

Utifrån de resultat som framgick av de respondenter som deltog visar att ett optimalt bemötande från deras håll inom den verksamheten ska utgå från ett kompletterande perspektiv där både det punktuella och relationella ingår (von Wright, 2000). Detta då det framgick att journalen är en viktig del och grund i bemötandet som komma skall gentemot ungdomarna. Det är på grund av att dessa ungdomar har olika typer av

diagnoser vilket omöjliggör generalisering av bemötandet och förhållningssättet mot dem.

Om personal utgår enbart utifrån ett punktuellt perspektiv resulterar det i att mötet med ungdomen blir på förhand bestämt. Personalen har redan identifierat ungdomen genom dennes problematik, bakgrundshistoria och beteenden som finns att ta del av i ungdomens journal. Mötet med ungdomen kommer då att präglas av personalens på förhand bestämda identifiering vilket kan med stor risk resultera i att relationen mellan dessa två inte blir balanserad och av ”god kvalité”. Detta då personalen, som en av respondenterna nämnde, sitter på ”höga hästar” det vill säga att denne anser sig befinnas på en högre nivå och på ett sätt utnyttjar den maktposition personalen har. Denna obalanserade relation kommer ungdomen att märka av vilket kan leda till att ungdomen försvarar sig genom att bryta mot regler, provocera, vara trotsig och ha ett utåtagerande beteende. Detta kan i slutändan endast resultera i att det drabbar ungdomen till exempel att permission dras in, aktiviteter dras in eller att den tidigare bestämda vistelsetiden på institutionen kan utökas och bli längre. von Wright (2000) förklarar att om behandlare utgår ifrån det punktuella perspektivet så är det denne som är huvudspelaren i förändringsarbetet. Detta kan resultera i att om processen går bra och förändringsarbetet även lyckas så kommer både behandlaren och ungdomen att se ”vinsten” som enbart behandlarens förtjänst och inte något som de lyckats med tillsammans. Samtidigt kan det åt andra hållet sluta med att processen inte går bra och att förändringsarbetet misslyckas. Då blir behandlaren beskylld av ungdomen samtidigt som behandlaren lägger skulden på sig själv och kan därmed utveckla en osäkerhet i sin yrkesroll som behandlare.

Här kopplas den teoretiska utgångspunkten som är von Wrights (2000) relationella och punktuella perspektiv med de resultat som framkommit. Utgår personal enbart utifrån det relationella perspektivet resulterar det i att denne möter ungdomen objektivt och utan någon bakgrund gällande ungdomen genom att exempelvis inte alls ta del av journalen innan mötet. Ungdomen identifieras av personal utifrån mötet det vill säga att personal får reda på vem ungdomen är i mötet med denne. Ungdomen är till exempel inte narkotikamissbrukare utan har ett narkotikamissbruk, utifrån enbart ett relationellt perspektiv. Dock så vet inte personalen, som valt att gå in i mötet utan ett punktuellt perspektiv som grund, om detta förrän i mötet om inte ungdomen väljer att berätta om det. Enligt en av respondenterna kan detta medföra en risk då personalen exempelvis har valt att avvakta med ungdomens journal och därefter så glöms den bort. Har ungdomen då ett narkotikamissbruk bakom sig och detta inte har framkommit till personalen då kan ungdomens beteenden så som irritation, aggression och utåtagerande beteenden inte förstås och förklaras när det i själva verket är så att ungdomen genomgår en avtändning, där det i värsta fall är nödvändigt med medicinering (von Wright, 2000).

von Wright (2000) menar att så länge vi människor letar bland punktuell information får vi endast kunskap som svarar på frågan vad. Författaren menar att den efterlängtade sociala frågan vi människor ska ställa oss är vem och den frågan kan vi närma oss endast relationellt. Vid arbete med ungdomarna, deras olika problematik, diagnoser och beteenden är det dock viktigt och ingår i personalens tjänst och plikt att ta del av den punktuella informationen som grund och därefter utgå ifrån ett relationellt perspektiv i

förhållningssättet och bemötandet samt behandlingsarbetet, enligt de resultat som framgick av våra respondenter.

Diskussion

Syftet med denna studie var att få en inblick i och förståelse för personalens uppfattning och upplevelser om ungdomarnas aggressiva beteenden, vid en SiS – institution. En annan del av syftet var att genom det tidigare nämnda även kunna belysa personalens bemötande gentemot dessa ungdomar vid institutionen. Syftet till studien anses vara uppfyllt då resultatet ger en omfattande bild där läsaren kan få en inblick i och förståelse för personalens uppfattning och upplevelser om dessa ungdomars aggressiva beteenden. Det har redovisats under första temat av resultatdelen, med hjälp av respondenterna, om personalens egna uppfattningar och erfarenheter vid institutionen gällande ungdomarnas bakgrund, familjesituationen, definitionen av aggressivitet, orsakande faktorer till det aggressiva beteendet, personalens syn på dessa ungdomar och deras egna förutfattade meningar gentemot ungdomarna. Under det andra temat i resultatdelen har det även redovisats, med hjälp av respondenterna, personalens eget bemötande och upplevelser av ungdomarna och deras aggressiva beteende. Där redovisas det om personalens förhållningssätt, hur personalen går tillväga för att skapa ett gott möte, hur personalens arbetssätt med dessa ungdomar ser ut och hur de arbetar förbyggande för att skapa en så bra miljö och relation med ungdomarna för att på så sätt även minimera eventuell aggression hos ungdomarna och utåtagerande beteenden. Under de båda teman så redovisas även citat från respondenterna där de visar exempel på de innehåll som tagits upp under rubrikerna. Hela resultatdelens innehåll kan och har kopplats till studiens bakgrunds innehåll vilket redovisas under resultatdiskussionen.

Diskussionsdelen består av tre huvuddelar vilka är *metoddiskussion*, *resultatdiskussion* samt *slutsatser och behandlingspedagogiska implikationer*.

Metoddiskussion

Denna studie valdes att utföras med hjälp av kvalitativ forskningsmetod med en hermeneutisk ansats, då studiens syfte byggde på att få inblick och förståelse.

Förberedelse

Den förberedelse som gjordes innan studien påbörjades var att först och främst komma överens om ett ämne där vi båda har ett intresse och en nyfikenhet för, då detta ansågs vara grunden till en väl genomförd och lyckad studie. Det tog inte lång tid att komma fram till det ämne som valdes för studien.

Redan innan projektplanen påbörjades togs kontakt med den valda institutionen och institutionschefen för att på så sätt ha lite framförhållning för att vara på den säkra sidan och bara få ett godkännande till att med hjälp av personal vid institutionen utföra studien. Under den här perioden fram tills att vi skulle ta en andra kontakt med institutionschefen för att närmare boka in möten med personal var vi lite naiva gällande tidsramen. Detta för att vi ville att inledningen, bakgrunden, syfte och frågeställningar,

metoddelen samt informationsblad och intervjuguide skulle vara utförda och färdigformulerade i text innan den andra kontakten togs med institutionschefen för att boka in möten. Till slut kände vi oss redo och den andra kontakten togs med institutionschefen varpå denne berättade att våra önskemål gällande valda veckor för intervjuerna var på kort varsel men att det skulle ses över om det går att ordna. Tre dagar senare kom ett samtal och vi kunde pusta ut då mötena blev inbokade veckan därpå. Nu i efterhand har lärdom tagits av detta då det kan vara bra att hålla närmare kontakt under processen för att på så sätt dels hålla de involverade uppdaterade då exempelvis en institutionschef säkerligen har få luckor i kalendern och dels för att ha en god framförhållning.

Sökstrategi

De val av databaser som gjordes ansågs vara relevanta för studiens ämne och syfte. Det gav även bra resultat då en av de valda artiklarna var en ordentlig vetenskaplig forskningsöversikt som var väldigt relevant och kunde kopplas till studiens ämne och syfte. De sökord och avgränsningar som gjordes anses ha varit bra dock kunde möjligtvis mer sökningar utförts riktad mot personalens arbete exempelvis men vi kände att vi redan hade tillräckligt med litteratur gällande den delen därav låg tyngden på sökningarna mot ungdomar och deras aggressiva beteende.

Urval

Anledningen till att studien valdes att rikta in sig på en institution inom SiS var på grund av att tidigare erfarenhet och kunskap fanns gällande myndigheten. Detta ansågs vara en fördel för en lyckad studie som skulle utföras med hjälp av kvalitativ forskningsmetod.

Studien utfördes med hjälp av en institution och inte flera på grund av att dessa institutioner har generella riktlinjer, dock så kan arbetet se annorlunda ut på olika institutioner trots att de alla är under SiS. Det skulle inte vara en direkt nackdel att ta hjälp av flera institutioner då de just kan arbeta på olika sätt men i och med att en begränsad tid var satt till studien så valde vi att avstå från att ta hjälp av flera institutioner. Dessutom skulle flera institutioner innebära enstaka intervjuer vilket skulle leda till att resultatet från varje institution inte får ett brett perspektiv, därav valdes en institution och fokus på den och dess personal. Detta leder dock samtidigt till att en generalisering av resultatet är omöjlig.

Önskemålet var att sex respondenter skulle delta i studien som är fastanställda och yrkesverksamma vid institutionen och som arbetar direkt med ungdomarna. Tyvärr så blev det totalt fyra ur personalgruppen som kunde delta som respondenter som uppfyllde våra kriterier på grund av tidsbrist. Dock var det inga sura miner då fyra intervjuer ansågs vara tillräckligt i och med att intervjuguiden och dess frågor var så pass omfattande och stora. Att två respondenter till hade deltagit skulle kunnat innebära att resultatet stärks ännu mer, men samtidigt som tidigare nämnt går det inte att generalisera resultaten ändå.

Datainsamling

Datainsamlingen utfördes med semistrukturerade intervjuer vilket ansågs vara en relevant metod till studien och dess syfte. Detta då vi med hjälp av en intervjuguide kunde strukturera upp det ämne vi ville att respondenterna skulle tala om. Samtidigt ger semistrukturerade intervjuer respondenterna tillfälle att tala ganska fritt och berätta om sina uppfattningar, upplevelser och erfarenheter. Vi valde då att under intervjuerna med samtliga respondenter bemöta och förhålla oss till dem på ett öppet sätt, samt att vi försökte att bortse från den förförståelse vi hade vid själva intervjuerna. Riskerna fanns då att respondenterna skulle kunnat frånga ämnet lite vilket vi då var beredda på att vägleda in dem på rätt spår igen med hjälp av intervjuguiden, detta var dock inte något problem då respondenterna förstod syftet och frågorna bra och höll sig till ämnet.

Vid samtliga intervjuer med respondenterna deltog vi båda där en av oss hade huvudansvaret för intervjun medan den andre hade fokus på helheten och kunde flika in med följdfrågor om det behövdes. För att båda skulle få ansvaret för båda delarna skiftade vi efter en intervju. Att vi båda skulle delta var en självklarhet och det var även en fördel då vi hade två perspektiv vid bearbetningarna och analyseringarna.

För att inte missa viktig information från respondenternas svar valde vi att spela in intervjuerna med hjälp av inspelningsprogram på mobilen, detta för att underlätta dels själva intervjun då fokus kunde vara riktad mot respondentens berättande och inte mot att hinna med och anteckna respondentens berättande och dels för att underlätta bearbetningen och analyseringen av det insamlade materialet.

Analysering

Analyseringen hade möjligtvis kunnat utföras på kortare tid om vi hade valt att utföra transkriberingarna var för sig. Men det ansågs vara en fördel att mobilen, som innehöll inspelningarna, kopplades upp till externa högtalare och på så sätt kunde en av oss lyssna igenom och diktera det som skulle skrivas ned av den andre som i sin tur kunde lyssna samtidigt så att inget som sagts i inspelningarna missats. Det krävdes dock flera pauser och upprepningar av det inspelade materialet för att kunna skriva ned exakt det som sagts i textformat, vilket var tids- och energikrävande. Till analyseringen användes de fem stegen i *meningskoncentrering* vilket ansågs i efterhand vara bra då vi fick en struktur på hur vi skulle gå till väga med analyseringen. Tillvägagångssättet vid analyseringen, att vi utförde dem tillsammans och utgick från meningskoncentrering, anses vara väldigt lyckad då det gav bra resultat. Trots att det var tids- och energikrävande gick det sakta men säkert stabilt framåt, även om många pauser och upprepningar av inspelningarna gjordes.

Resultatdiskussion

Enligt Bunkholdt (2004) definieras aggression som ett beteende där syftet är att fysiskt eller psykiskt skada en annan person, egendom eller ting. Vidare menar författaren att människor som är väldigt frustrerade, maktlösa och som inte har möjligheten att bemästra sin problematiska livssituation använder sig av våld i ett försök att tillförskaffa sig makt och kontroll. Samtliga respondenter definierade aggressivitet som ett beteende

som kan benämnas vid aggressivitet när personen som uppvisar beteendet upplevs som hotfull av andra, att beteendets process oftast först kan upplevas i personens språk och tal. Författarens definition jämfört med respondenternas är formulerade på olika sätt, då författaren definierar begreppet aggression mer generellt och allmänt medan respondenterna definierar begreppet utifrån aggressivitetens process, eskalering samt sina egna erfarenheter gällande aggressivitet. Att ungdomarnas beteende ses som aggression först när denne upplevs hotfull av andra kan vidare i processen eskalera till att syftet med ungdomens aggressiva beteende är att fysiskt eller psykiskt skada en annan ungdom, personal eller ting. Utifrån resultaten kan vi se att ungdomarna vid institutionen är frustrerade och kan känna sig maktlösa då de blivit placerade vid institutionen med tvång. De kan själva inte bemästra sin livssituation, då de är inlåsta med tvång och de finns personer i deras omgivning nu som utövar en viss makt över dem vilket skapar en frustration för dem. Här kan det vara viktigt för personalen som faktiskt har befogenheter till de maktövertag de har gentemot ungdomarna att bemöta dem utifrån det relationella perspektivet och se ungdomarna för vem de är och inte vad, att personalen tänker på att det är en svår situation ungdomarna befinner sig i (Björck m.fl, 2012; Von Wright, 2000).

Resultatet gällande orsakande faktorer till aggressiviteten hos ungdomarna vid institutionen stärks genom den vetenskapliga litteraturstudie som redovisat flera orsakande faktorer till detta beteende hos ungdomar (Hage m.fl, 2009). Utifrån resultatet tolkas det att många av ungdomarna vid institutionen med aggressiva beteenden har sämre självkontrollsförmåga, impuls kontroll och hämmanden. Många av ungdomarna vid institutionen visar även mindre hänsyn gällande att skada någon, något eller sig själva och de har även svårigheter med temperamentet. Detta kan även bero på, enligt respondenterna, ungdomarnas diagnoser då många av dessa ungdomar har olika diagnoser när de kommer till institutionen. Psykiska sjukdomar och diagnoser ökar risken för ett aggressivt beteende hos dessa ungdomar. Resultatet visar dessutom att orsakande faktorer till det aggressiva beteendet kan vara kopplad till ungdomarnas bakgrund och familjesituation. Detta på grund av en trasig och negativ familjesituation som bland annat kan bero på skilsmässa, ensamstående förälder, våld i hemmet, missbruk och kriminalitet i familjen ökar risken för utvecklandet av ett aggressivt beteende hos ungdomarna som får växa upp i en sådan miljö. Resultatet visar att ungdomarna vid institutionen oftast har en sådan bakgrund med sig. Vi kan även tolka från resultatet att ungdomarnas sociala utsatthet, utanförskap och dåliga skolgång påverkar deras beteenden negativt vilket kan leda till att det aggressiva beteendet förvärras. Det kan ses i resultatet att kommunikation mellan personalen och ungdomarna är en återkommande viktig faktor som har en stor grund i hur ungdomarnas beteende kommer att se ut vid institutionen gentemot både personal men även andra ungdomar. I en studie av Wahl och Metzner (2012) visade resultatet bland annat att kommunikation mellan föräldrarna och deras barn och ungdomar var en signifikant påverkande faktor i deras utveckling av ett aggressivt beteende.

Sonnby-Borgström (2005) förklarar den medfödda affektiva reaktionen på en viss typ av stimulering. Att andningen, ansiktsmusklerna, hjärtrytmen m.m. är automatiska muskulära och fysiologiska reaktioner som förbereder oss för aktivitet och skapar förhöjd beredskap för en handling som har en speciell riktning. Detta är det biologiska sättet för människan att reagera på antingen inre kroppsliga tillstånd eller yttre

situationer. Vidare menar författaren att den medfödda affektiva reaktionen utvecklas med de erfarenheter människan gör. Resultatet visar att dessa ungdomar inte alltid har upplevt de erfarenheter än som är nödvändiga för att i sin tur lära sig hur sociala accepterade beteenden är och hur de ska reagera på olika situationer. Det går även att se utifrån resultatet att det är viktigt för personalen att i en aggressiv och uppjagad situation försöka behålla lugnet, att andas tydligt och möta ungdomens blick för att ungdomen på så sätt ska lära sig av personalen och falla in i liknande rytm.

Ekberg (2010) förklarar att barn och unga kommer att ingå i en komplex väv av relationer där det inte bara gäller familjerelationer utan även i skolan såväl som fritiden. Hur dessa relationer ser ut menar författaren kommer att spela en stor roll i barn och ungas utveckling och framtid. Det framgår i resultatet att ungdomarna vid institutionen möjligtvis har ingått i de relationer författaren tar upp men att de ser väldigt negativa ut. Detta leder till att ungdomarna inte har lärt sig att fungera på ett socialt accepterat sätt i sociala sammanhang och samspel. Andra viktiga personer i ett barns eller ungdoms närhet kan fylla funktionen som föräldrar eller vårdnadshavare (Nordahl m.fl, 2007; Broberg m.fl, 2009). I och med detta är det viktigt, vilket även resultatet visar, att personalen har ett gott bemötande gentemot ungdomarna utifrån ett relationellt perspektiv i själva samspelet, men även kunskap om den information som finns tillgänglig om ungdomen utifrån ett punktuellt perspektiv (von Wright, 2000). Resultatet visar att personalen bör föregå med gott exempel och fungera som någon som ungdomarna kan se upp till, lita på och ta lärdom av, men att ungdomarna även ska lära sig om gränssättningar och att personalen har förmågan och rätten till att sätta de gränserna. Att kunna se de bakomliggande faktorer till olika utspel och reaktioner, att se ungdomarna som subjekt och en medmänniska, skapa förtroende och bygga relationer men att även inte glömma bort att se till att det finns utrymme för självständighet och delaktighet under vårdtiden (Andreassen, 2003; Holm, 2001; Rökenes & Hanssen, 2007; Von Wright, 2000).

I resultatet kan det ses att samtliga respondenter upplever och erfarar att ungdomarna med aggressiva beteenden vid institutionen har en trasig och problematisk bakgrund och livssituation. Respondenterna var medvetna om ungdomarnas situationer och därefter försöker arbeta för att skapa en tryggare miljö, visa alternativa vägar till ett bättre beteende som är socialt accepterat i samhället och utefter dess normer, genom att bemöta dem på ett öppet sätt och ha ett förhållningssätt som involverar ungdomen i förändringsarbetet. Resultatet visar även att respondenterna ansåg att ärlighet och tillit var ytterst viktiga faktorer i relationen med dessa ungdomar då de oftast känner sig svikna av vuxenvärlden och även samhället.

Vår förhoppning med denna studie var att behandlingspersonal och annan personal i vårdsammanhang ska kunna ta del av studien och på så sätt ge sig själva en påminnelse om att det finns en människa bakom beteendet. Detta på grund av att vi tror att det kan glömmas bort efter många år i yrket där risken finns att man arbetar på rutin och glömmer att se och bemöta barnet, ungdomen eller den vuxna som subjekt och inte objekt.

Slutsatser/behandlingspedagogiska implikationer

Resultaten vi fick fram stämde delvis överens med vår förförståelse inför studien. Detta då samtliga respondenter upplevde och hade erfarenheten av att alla ungdomar som placeras vid institutionen någon gång under vistelsen uppvisar ett aggressivt beteende. Samtliga respondenters upplevelser, uppfattningar och erfarenheter visade tydligt på att dessa ungdomar har de olika orsakande faktorerna till ett aggressivt beteende med sig. De orsakande faktorer som respondenterna tog upp stämde överens med de orsakande faktorer som redovisas i bakgrunden med hjälp av litteratur och vetenskapliga artiklar. Däremot kände vi att en del av vår förförståelse inte helt stämde överens med det vi fick fram i resultatet vilket var att ungdomen bakom det aggressiva beteendet glöms bort. Resultatet visar att det kan vara på det sättet beroende på bland annat hur personalgruppen mår och hur starka de är i sig själva, men att ungdomen oftast står i centrum och fokus inte deras beteenden.

Den slutsats vi har utifrån vår genomförda studie är att ungdomarna vid institutionen är aggressiva men att det inte är förvånande eller konstigt. Det får inte glömmas bort att barn och ungdomar tar lärdom av de vuxna i deras liv och i samhället vilket påverkar deras utveckling. Dessutom får det inte glömmas bort att de ungdomar som har olika diagnoser inte har samma förutsättningar som ”normala” ungdomar och att det är viktigt för den personal som arbetar med dessa ungdomar som har diagnoser att de har kunskapen om de diagnoser som ungdomen som de arbetar med har.

Nordahl m.fl. (2007) använde begreppet tvärprofessionellt som tidigare förklarats. Detta anser vi är viktigt att tänka på inom vårt yrkesområde, att arbeta på ett tvärprofessionellt sätt, att olika involverade instanser och myndigheter har ett gott samarbete under behandlingen av ungdomarna. Att arbeta tillsammans från olika håll och erbjuda dessa ungdomar olika insatser för att på så sätt inte bara fokusera på ett problem. Att vara ärliga mot ungdomarna som faktiskt har tappat förtroendet för vuxenvärlden för att på så sätt visa att de kan ta lärdom av vuxna till exempel inom institutioner, familjehem, HVB-hem etc. (Nordahl m.fl, 2007).

REFERENSER

- Andreassen, Tore. (2003). *Institutionsbehandling av ungdomar – vad säger forskningen?* Stockholm: Gothia Förlag AB.
- Björck, Caroline., Brisman, Catarina & Åberg, Carola. (2012). *Tillämpning av avskiljningar inom statlig ungdomsvård med fokus på skillnader mellan flickor och pojkar.* Stockholm: Statens Institutionsstyrelse.
- Broberg, Anders., Risholm Mothander, Pia., Grahnqvist, Per & Ivarsson, Tord. (2008). *Anknytning i praktiken: tillämpningar av anknytningsteori.* Stockholm: Natur och Kultur.
- Bryman, Alan. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder.* Malmö: Liber.
- Bunkholdt, Vigdis. (2004). *Psykologi – en introduktion för sjuksköterskor, socialarbetare och övrig vårdpersonal.* Lund: Studentlitteratur.
- Ekberg, Stigsdotter Margareta. (2010). *Dom kallar oss värstingar – om ungas lärande i mötet med skola, socialtjänst och polis.* Växjö: Linnéuniversitetet.
- Forsman, Birgitta. (1997). *Forskningsetik.* Lund: Studentlitteratur.
- Hage, S., Van Meijel, B., Flutters, F., & Berden, G. (2009). Aggressive behaviour in adolescent psychiatric settings: what are risk factors, possible interventions and implications for nursing practice? A literature review. *Journal Of Psychiatric & Mental Health Nursing*, 16(7), 661-669. doi:10.1111/j.1365-2850.2009.01454.x
- Holm, Ulla. (2001). *Empati – att förstå andra människors känslor.* Stockholm: Natur och kultur.
- Hyldgaard, Kirsten. (2008). *Vetenskapsteori – en grundbok för pedagogiska ämnen.* Stockholm: Liber AB.
- Kvale, Steiner & Brinkmann, Svend. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun.* Lund: Studentlitteratur.
- Nordahl, Thomas., Sörlie, Mari-Anne., Manger, Terje & Tveit, Arne. (2007). *Att möta beteendeproblem bland barn och ungdomar – teoretiska och praktiska perspektiv.* Stockholm: Liber AB.
- Patel, Runa & Davidsson, Bo. (2003). *Forskningsmetodikens grunder - Att planera, genomföra och rapportera en undersökning.* Lund: Studentlitteratur.
- Røkenes, Odd Harald & Hanssen, Per-Halvard. (2007). *Bära eller brista* Malmö: Gleerups Utbildning AB.
- Sandström, Stefan. (2007). *Hot och våld – i vård, omsorg och socialt arbete.* Stockholm: Gothia.
- Sonnby-Borgström, Marianne. (2005). *Affekter, affektiv kommunikation och anknytningsmönster.* Lund: Studentlitteratur.
- SOU 2003:92 *Unga utanför: Slutbetänkande av utredningen om unga utanför.* Stockholm: Fritzes off. Publ.

- Statens Institutionsstyrelse. (2011). <http://www.stat-inst.se/pagefiles/6466/13-2012-ungdomar-intagna-pa-sis-sarskilda-ungdomshem-under-2011.pdf>. Hämtad den 6 Februari 2013.
- Statens Institutionsstyrelse. (2013a). <http://www.stat-inst.se/om-sis/>. Hämtad den 6 Februari 2013.
- Statens Institutionsstyrelse. (2013b). <http://www.stat-inst.se/om-sis/verksamhet/vard-av-unga-lvu/>. Hämtad den 6 Mars 2013.
- von Wright, Moira. (2000). *Vad eller vem? – en pedagogisk rekonstruktion av G H Meads teori om människors intersubjektivitet*. Göteborg: Daidalos AB
- Wahl, K., & Metzner, C. (2012). Parental Influences on the Prevalence and Development of Child Aggressiveness. *Journal Of Child & Family Studies*, 21(2), 344-355. doi:10.1007/s10826-011-9484-x

Bilaga I: Intervjuguide

Inledande frågor

1. Hur länge har du arbetat vid institutionen?
2. Vad har du för tidigare arbetslivserfarenhet?
3. Vad har du för utbildning?

Uppfattning om institutionens ungdomar och deras aggressiva beteende

1. Hur definierar du aggressivitet?
2. Vad är en typisk bakgrund och historia för en ungdom som hamnar på institutionen?
3. Vad tror du finns för orsakande faktorer till deras aggressiva beteenden?
4. Hur ser man på dessa ungdomar inom personalgruppen?
5. Tror du att andra i personalgruppen har förutfattade meningar gällande ungdomarna?
6. Anser du att du själv kan ha förutfattade meningar gällande ungdomarna?

Bemötande av ungdomarna

1. Vilket förhållningssätt har institutionen generellt gentemot ungdomarna, när de visar ett aggressivt beteende?
2. Vad har du för förhållningssätt gentemot ungdomarna?
3. Hur arbetar du för att skapa ett gott möte med ungdomarna?
4. Hur arbetar ni inom institutionen med de aggressiva ungdomarna?
5. Hur arbetar ni förebyggande för att undvika att ungdomarna blir aggressiva?

Berätta om någon händelse där en ungdom uppvisat aggressivt och utåtagerande beteende

1. Beskriv en händelse där en ungdom uppvisat ett aggressivt och utåtagerande beteende.
2. Vad var det som hände? Vad var det som utlöste situationen?
3. Hur gick du/ni tillväga för att lösa situationen?
4. Agerar ni lika/olika inom personalgruppen vid liknande händelser?

Bilaga II: Informationsblad

Hej!

Vi är två studenter som läser vid Linnéuniversitetet i Växjö inom programmet "Behandlingspedagogik inom ungdoms- och missbruksvård" 180hp. Vi kontaktar er med anledning av vårt examensarbete gällande personalens uppfattning och erfarenheter om ungdomars aggressiva beteenden vid institutionsbehandling. Syftet är att få en inblick i och förståelse för personalens uppfattning och upplevelser om ungdomars aggressiva beteenden som befinner sig på en SiS-institution. Dessutom ska personalens bemötande gentemot dessa ungdomar belysas.

Examensarbetet innehåller definition av begreppet aggression generellt, eventuella påverkande faktorer och riskfaktorer gällande aggressivitet hos ungdomar, det sociala samspels roll i ungdomars utveckling samt att vi belyser hur man som professionell kan arbeta med ungdomar med aggressivt beteende. Vi utgår utifrån det relationella och punktuella perspektivet från Moira von Wright's bok *Vad eller Vem?* där hon utifrån dessa perspektiv förklarar hur man kan interagera med andra individer.

Vi kommer att använda oss av kvalitativa intervjuer där vi kommer att spela in samtalen och därefter analysera dem. Vi kommer att följa de 4 olika forskningsprinciperna: *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *konfidentialitetskravet* samt *nyttjandekravet*. Informationskravet innebär att de deltagande i studien blir informerade om syftet med studien och arbetet samt vad den kommer att bestå av. Samtyckeskravet innebär att vi måste få deltagarnas godkännande och samtycke att bli intervjuade och inspelade. Konfidentialitetskravet innebär att de deltagande ska vara och förbli anonyma i arbetet. Vilken institution det är och vilka som deltar kommer inte att vara med i arbetet. Nyttjandekravet innebär att den information som deltagarna ger oss via intervjuerna endast kommer att användas till arbetet och dess syfte, inget annat.

Har ni några frågor eller funderingar angående studien är ni välkomna att kontakta oss.

Med vänliga hälsningar

Pedram Abedin

tel. 0733891128

E-post. Pedram_abedin@hotmail.com

Oskar Pihl

tel. 0738227924

E-post. Oskar__pihl@hotmail.com